

Dit rapport is een uitgave van het NIVEL.
De gegevens mogen
worden gebruikt met
bronvermelding.

Ervaringen van vrouwen met de zorg in de verloskundige keten tijdens de zwangerschap en de bevalling

Een verkennend onderzoek

Sonja Wendel
Romy E. Bes
Trees A. Wiegiers
Judith D. de Jong

U vindt dit rapport en andere publicaties van het NIVEL in PDF-format op: www.nivel.nl

ISBN 978-94-6122-127-8

<http://www.nivel.nl>

nivel@nivel.nl

Telefoon 030 2 729 700

Fax 030 2 729 729

©2012 NIVEL, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NIVEL te Utrecht. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoud

Voorwoord	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Doelstelling van het onderzoek en onderzoeksvragen	8
2 Methode	9
2.1 Deelnemers en methode	9
2.2 Overzicht van vragen	9
2.2.1 Begeleiding en informatieoverdracht tijdens de zwangerschap en bevalling	9
2.2.2 Ervaringen tijdens de zwangerschap	10
2.2.3 Ervaringen tijdens de bevalling	10
2.2.4 Response en analyses	10
3 Resultaten	11
3.1 Begeleiding en informatieoverdracht tijdens de zwangerschap en bevalling	11
3.1.1 Begeleiding tijdens de zwangerschap	11
3.1.2 Begeleiding tijdens de bevalling	11
3.1.3 Ervaringen met de begeleiding	12
3.1.4 Doorverwijzing en informatieoverdracht	13
3.1.4.1 Tijdens de zwangerschap	13
3.1.4.2 Tijdens de bevalling	13
3.2 Ervaringen tijdens de zwangerschap	14
3.2.1 Complicaties	14
3.2.2 Informatievoorziening	14
3.2.3 De echo's die worden gemaakt	16
3.2.4 De cursus(sen) die werden gevolgd	16
3.3 Ervaringen met betrekking tot de bevalling	18
3.3.1 Complicaties	18
3.3.2 Plaats van bevalling	18
3.3.3 Pijnbestrijding tijdens de bevalling	20
4 Conclusie	23
5 Discussie	25
6 Suggesties voor vervolgonderzoek	27

Bijlagen:

Bijlage 1	Vragenlijst 'Uw ervaring met verloskundige zorg'	31
Bijlage 2	Zorgtraject van zwangeren	51
Bijlage 3	Toelichtingen bij antwoord 'Nee' op vragen over de ervaringen met de begeleiding door de gynaecoloog en de verloskundige	53
Bijlage 4a	Overzicht van uitspraken van vrouwen die niet tevreden waren met de algehele zorg tijdens hun bevalling	61
Bijlage 4b	Overzicht van uitspraken van vrouwen die niet tevreden waren met de plaats van de bevalling	63

Voorwoord

In 2006 is in Nederland een nieuw zorgstelsel ingevoerd. Dit heeft belangrijke consequenties voor zorgverzekeraars. Met de invoering van het nieuwe zorgstelsel is er meer nadruk gekomen op de taak van de zorgverzekeraars om goede zorg in te kopen voor hun verzekerden. Dit houdt in dat zij met zorgaanbieders over de prijs en de kwaliteit van de geleverde zorg onderhandelen, namens hun verzekerden. Voor de zorgverzekeraars is het daarom van belang om de ervaringen en wensen van hun verzekerden in kaart te brengen. In dit rapport wordt een verkennend onderzoek beschreven. Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met Doris Meier en Jacqueline Kasdorp van zorgverzekeraar Univé-VGZ-IZA-Trias om een algemeen beeld te krijgen van de ervaringen van zwangere vrouwen rond de zwangerschap en bevalling. De ervaringen en wensen van verzekerden zijn onderzocht door verzekerden van Univé-VGZ-IZA-Trias te benaderen en een aantal vragen te stellen over hun ervaringen rond de zwangerschap en bevalling. Deze kennis helpt zorgverzekeraars om bij de gesprekken met zorgaanbieders ook de ervaringen en wensen van verzekerden te bespreken. In dit rapport wordt verslag gedaan van dit onderzoek. Het NIVEL werkt met Univé-VGZ-IZA-Trias en de Open Universiteit samen in de Academische Onderzoeksplaats Zorgverzekeraars.

Utrecht, januari 2012

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Sinds de invoering van het zorgstelsel in 2006 hebben patiënten, zorgverzekeraars en zorgverleners een nieuwe rol gekregen. Zorgverzekeraars hebben de belangrijke taak kritisch zorg in te kopen voor hun verzekerden. In hun nieuwe rol wordt van de zorgverzekeraars verwacht dat zij met zorgaanbieders over de prijs en de kwaliteit van de geleverde zorg onderhandelen namens hun verzekerden. Hierbij mogen ze selectief contracteren, dit betekent dat zij niet alle zorgverleners hoeven te contracteren. De bedoeling is dat dit resulteert in meer concurrentie tussen de zorgverleners. Omdat consumenten de mogelijkheid hebben gekregen ieder jaar in een bepaalde periode te wisselen van zorgverzekeraar, bijvoorbeeld als zij niet tevreden zijn met hun huidige zorgverzekeraar, neemt de concurrentie tussen zorgverzekeraars ook toe. Het is daarom voor de zorgverzekeraars zeer belangrijk om aan de wensen en verwachtingen van hun verzekerden te voldoen. Hiervoor is het voor de zorgverzekeraar relevant de wensen ten aanzien van de ervaringen van hun verzekerden met de zorg in kaart te brengen.

Met dit onderzoek wil zorgverzekeraar Univé-VGZ-IZA-Trias (hierna de zorgverzekeraar genoemd) meer inzicht krijgen in de ervaringen van zijn verzekerden met de zorg in de verloskundige keten. Aanleiding hiervoor is dat er nog weinig bekend is over de ervaringen van vrouwen rond de zwangerschap en bevalling. De relatief hoge perinatale sterfte in Nederland heeft aanzet gegeven tot het Rapport van de Stuurgroep Zwangerschap en Geboorte(2009). Sindsdien hebben vele ontwikkelingen in hoog tempo plaatsgevonden in de geboortezorg in Nederland. Waaronder de komst van geboortecentra en de (hernieuwde) aandacht voor verschillende vormen van pijnbestrijding. Het is belangrijk voor de zorgverzekeraar om te weten wat vrouwen vinden van deze ontwikkelingen.

Klantervaringen op het gebied van zorg in de verloskundige keten zijn al gemeten met behulp van de vragenlijst Geboortezorg (Wiegers, 2007). Hoewel deze lijst inzicht geeft in wat vrouwen belangrijk vinden rond de geboortezorg en waar verbetering gewenst is, geeft dit onderzoek geen antwoord op een aantal andere vragen die voor de zorgverzekeraar van belang zijn, bijvoorbeeld vragen over de ervaringen met en wensen van vrouwen over de plaats van de bevalling. Bovendien is de vragenlijst Geboortezorg een eenmalige peiling geweest, die geen inzicht geeft in de soms snelle verschuivingen in de wensen en verwachtingen van zwangere vrouwen.

In Nederland bevallen tussen de 180.000 en 185.000 vrouwen per jaar en de geschatte uitgaven aan verloskundige zorg en kraamzorg (extramuraal zorg) zijn geraamd op 470 miljoen euro voor 2011 (Ministerie van VWS, Beleidsagenda, 2011). Dit is ongeveer 1,4%

van de totale begroting van de premiegefinancierde zorguitgaven. Zwangere vrouwen zijn dus een aanzienlijke groep gebruikers van de gezondheidszorg.

1.2 Doelstelling van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het gaat in dit rapport om een verkennend onderzoek, dat wil zeggen dat er een globaal beeld verkregen wordt aan de hand waarvan onderwerpen voor verdiepend onderzoek kunnen worden bepaald. Het doel van dit onderzoek is dan ook om een algemeen beeld te krijgen van de ervaringen van vrouwen met de zorg tijdens hun zwangerschap en bevalling.

De volgende vragen worden in dit onderzoek beantwoord:

- 1. Wat zijn ervaringen van vrouwen ten aanzien van de zorg tijdens hun zwangerschap en zijn ze hier tevreden over?*
 - a. Hoe ervaren vrouwen de begeleiding van hun verloskundige of gynaecoloog?*
 - b. Hoe ervaren vrouwen de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog?*
 - c. Welke informatiebronnen gebruiken zwangere vrouwen om informatie te verkrijgen over verloskundige zorg?*
 - d. Wat zijn de ervaringen met betrekking tot de echo's die worden gemaakt?*
 - e. Wat zijn de ervaringen met de cursus(sen) die door vrouwen zijn gevolgd?*

- 2. Wat zijn ervaringen van vrouwen ten aanzien van de zorg tijdens hun bevalling en zijn ze hier tevreden over?*
 - a. Hoe ervaren vrouwen de begeleiding tijdens de bevalling?*
 - b. Hoe ervaren vrouwen de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog?*
 - c. Wat zijn de ervaringen met de plaats van de bevalling?*
 - d. Wat zijn de ervaringen met pijnbestrijding tijdens de bevalling?*

2 Methode

2.1 Deelnemers en methode

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een aantal enquêtevragen opgesteld. Deze vragen zijn opgesteld door het NIVEL in nauwe samenwerking met een medewerker van de afdeling Zorginkoop en Zorgbeleid Kraamzorg & Verloskunde Domein Gezondheidszorg (Doris Meier) en een medisch inhoudelijke adviseur geboortezorg (Jacqueline Kasdorp) van de zorgverzekeraar. Deze nauwe samenwerking maakte het mogelijk om relevante onderwerpen vanuit de praktijk op een wetenschappelijke manier te onderzoeken. De manier van werken past binnen het samenwerkingsverband dat het NIVEL, Univé-VGZ-IZA-Trias samen met de Open Universiteit hebben; de Academische Onderzoeksplaats Zorgverzekeraars (AOZ). Binnen de AOZ worden praktijkkennis en wetenschappelijk onderzoek gecombineerd door intensief samen te werken.

De enquête is verstuurd door de zorgverzekeraar. Er zijn 892 verzekerden geselecteerd die de enquête schriftelijk hebben ontvangen. Hierbij is geselecteerd op vrouwen die maximaal 12 maanden eerder een kind hebben bijgeschreven en die op dat moment nog verzekerd waren bij de zorgverzekeraar. De vrouwen werden gevraagd om de ingevulde vragenlijst in de bijgesloten envelop aan het NIVEL te sturen. Verder werd aan de vrouwen uitgelegd dat hun zorgverzekeraar het NIVEL heeft gevraagd dit onderzoek uit te voeren, dat ingevulde vragenlijsten zorgvuldig en anoniem worden behandeld en dat het NIVEL niet over hun adresgegevens beschikt.

Aan vrouwen die niet reageerden werd één herinnering gestuurd. Uiteindelijk hebben 273 vrouwen de vragenlijst ingevuld teruggestuurd. Dit is een respons van 31%. De vragenlijst is in bijlage 1 te vinden. In de volgende paragraaf worden eerst kort de vragen besproken die wij per subonderwerp hebben gesteld en vervolgens worden de resultaten gepresenteerd. Dit rapport eindigt met een conclusie, discussie en aanbevelingen voor vervolgonderzoek.

2.2 Overzicht van vragen

2.2.1 *Begeleiding en informatieoverdracht tijdens de zwangerschap en bevalling*

Aan de deelnemers is gevraagd om aan te geven door wie zij tijdens hun zwangerschap en bevalling zijn begeleid (vragen 17, 62 en 63) en hoe zij deze begeleiding hebben ervaren (vragen 21-34 en vragen 36-49).

Vervolgens konden vrouwen die tijdens hun zwangerschap en/of bevalling zijn doorverwezen hun ervaring hierover delen (vragen 19, 64, en 65).

2.2.2 *Ervaringen tijdens de zwangerschap*

Met betrekking tot de ervaringen van vrouwen tijdens hun zwangerschap zijn er vragen gesteld over de informatievoorziening (vragen 4-16), de echo's die zij hebben laten maken (vragen 50-53) en de cursussen die ze hebben gevolgd (vragen 54-57). Bovendien werd aan de deelnemers gevraagd om hun complicaties tijdens de zwangerschap weer te geven (vragen 58-59).

2.2.3 *Ervaringen tijdens de bevalling*

Specifiek met betrekking tot de bevalling is aan de respondenten een aantal vragen gesteld over de plaats van bevalling (vragen 66-71) en pijnbestrijding tijdens de bevalling (vragen 76-86). Aan de deelnemers werd ook gevraagd mogelijke complicaties tijdens hun bevalling weer te geven (60-61).

2.2.4 *Response en analyses*

Tevredenheid hebben wij met een 5-punts schaal van 1= zeer tevreden naar 5= zeer ontevreden (3=neutraal) gemeten. In het presenteren van de resultaten voegen wij de antwoorden van de respondenten die 'zeer tevreden' en 'tevreden' hebben aangekruist samen. Ook worden de antwoorden 'zeer ontevreden' en 'ontevreden' samengevoegd. Verder is er een aantal open vragen gesteld, dit heeft als reden vrouwen de kans op een toelichting te geven.

De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 32 jaar en voor het merendeel van de 273 vrouwen (61%) is dit het eerste kind.

Er zijn vooral beschrijvende analyses gedaan. Er is hierbij specifiek naar frequentieverdelingen gekeken en zijn er kruistabellen gemaakt om een onderlinge samenhang tussen antwoorden te onderzoeken. De percentages die in dit rapport worden genoemd zijn valide percentages. Dit betekent dat de ontbrekende waarden niet zijn meegenomen in de percentages die worden gepresenteerd. De percentages kunnen daarom rechtstreeks geïnterpreteerd worden.

3 Resultaten

3.1 Begeleiding en informatieoverdracht tijdens de zwangerschap en bevalling

Hieronder worden de resultaten met betrekking tot de begeleiding en informatieoverdracht tijdens de zwangerschap en bevalling gepresenteerd. Om dit overzichtelijk te maken hebben wij de mogelijke zorgtrajecten grafisch weergegeven (zie bijlage 2).

3.1.1 *Begeleiding tijdens de zwangerschap*

Eerst werd aan alle deelnemers (N=273) gevraagd of zij tijdens hun zwangerschap volledig begeleid werden door een verloskundige of een gynaecoloog. De resultaten laten zien dat 136 vrouwen (50%) de hele zwangerschap onder controle van een verloskundige zijn geweest en dat 29 vrouwen (11%) gedurende de hele zwangerschap onder controle van een gynaecoloog zijn geweest. 108 vrouwen (40%) zijn tijdens de zwangerschap doorverwezen van de verloskundige naar de gynaecoloog. De ervaringen van deze laatste groep vrouwen worden in paragraaf 3.1.4 (Doorverwijzing en informatieoverdracht) besproken.

3.1.2 *Begeleiding tijdens de bevalling*

Aan de deelnemers werd gevraagd wie hun bevalling heeft begeleid. Vrouwen konden meerdere opties aanvinken. 62 vrouwen (23%) gaven aan dat zij tijdens hun bevalling alleen door een gynaecoloog zijn begeleid. 96 vrouwen (35%) werden tijdens hun bevalling alleen begeleid door een verloskundige, 75 vrouwen (27%) gaven aan door zowel een verloskundige als een gynaecoloog begeleid te zijn. Verder gaven 33 vrouwen (12%) aan dat de kraamverzorgende aanwezig was tijdens de bevalling samen met een verloskundige en zeven vrouwen (3%) hebben verloskundige, gynaecoloog en kraamverzorgende aangekruist. 34 vrouwen hebben de optie 'Anders, namelijk' aangevinkt. De meest genoemde personen onder deze antwoordcategorie waren een verpleegkundige (N=11) en de moeder en/of partner (N=4).

Wij vroegen respondenten ook of zij tevreden waren met de aanwezigheid van een kraamverzorgende. 39 van de 40 vrouwen (98%) waren tevreden met de aanwezigheid van een kraamverzorgende en één vrouw was ontevreden, omdat zij geen toegevoegde waarde zag in de aanwezigheid van de kraamverzorgende.

3.1.3 Ervaringen met de begeleiding tijdens de zwangerschap en bevalling

In tabel 3.1 geven wij de ervaringen van vrouwen met hun gynaecoloog en verloskundige weer. Deelnemers konden de vragen met ‘Ja’ of ‘Nee’ beantwoorden. Het percentage geeft aan hoeveel respondenten ‘Ja’ hebben genoemd. Als respondenten met ‘Nee’ antwoordden werd aan hen gevraagd een toelichting te geven. De toelichtingen zijn te vinden in bijlage 3.

Tabel 3.1 Ervaringen met de begeleiding door de gynaecoloog (N=74) en de verloskundige (N=243). Het percentage geeft aan hoeveel respondenten het met de vraag eens waren

Stellingen	Gynaecoloog (ontbrekende waarde)	Verloskundige (ontbrekende waarde)
Kon u altijd bij een gynaecoloog / verloskundige terecht in het geval van onzekerheden / vragen tijdens uw zwangerschap?	85% (1)	99% (4)
Vindt u dat er genoeg controles waren bij de gynaecoloog / verloskundige tijdens uw zwangerschap?	95% (0)	96% (2)
Had u het gevoel dat de gynaecoloog / verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot het verloop van de zwangerschap?	84% (1)	95% (4)
Had u het gevoel dat de gynaecoloog / verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de inhoud van de controles?	88% (2)	97% (2)
Vindt u dat de gynaecoloog / verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de bevalling?	78% (1)	89% (3)
Vindt u dat de gynaecoloog / verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over voordelen van de plaats van de bevalling?	82% (2)	83% (3)
Vindt u dat de gynaecoloog / verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over nadelen van de plaats van de bevalling?	69% (3)	80% (8)
Klopte, achteraf gezien, de informatie die u over de plaats van de bevalling heeft ontvangen van uw gynaecoloog / verloskundige?	90% (3)	90% (14)
Had u het gevoel dat u goed door de gynaecoloog / verloskundige werd voorbereid op de bevalling tijdens uw zwangerschap?	76% (3)	85% (6)

Uiteindelijk vroegen wij aan de respondenten hoe tevreden ze over het algemeen waren met de begeleiding door de gynaecoloog of verloskundige tijdens hun zwangerschap. Van de 74 vrouwen waren er 64 vrouwen (88%) over het algemeen (zeer) tevreden met hun gynaecoloog. Zes vrouwen (8%) hadden geen mening en er waren drie vrouwen (4%) (zeer) ontevreden met de begeleiding door hun gynaecoloog. Eén persoon heeft deze vraag niet beantwoord. De genoemde redenen voor ontevredenheid waren dat er meer begeleiding werd verwacht, misverstanden over de opname, en dat de begeleiding puur medisch was en dat er verder geen informatie werd gegeven.

Van de 243 vrouwen waren 227 vrouwen (95%) over het algemeen (zeer) tevreden over de verloskundige. Zes vrouwen (3%) hadden geen mening en zeven vrouwen (3%) waren (zeer) ontevreden. Redenen voor hun ontevredenheid hebben te maken met de bevalling (slechte begeleiding), met informatieverstrekking, een fout die werd gemaakt (foute inschatting gewicht kind) en te weinig aandacht voor het ziektebed tijdens de nacontrole.

3.1.4 Doorverwijzing en informatieoverdracht

3.1.4.1 Tijdens de zwangerschap

Tijdens de zwangerschap werden 108 vrouwen (40%) door de verloskundige doorgestuurd naar de gynaecoloog. Van de vrouwen die zijn doorgestuurd naar de gynaecoloog bleven 44 vrouwen voor de rest van hun zwangerschap bij de gynaecoloog en 63 vrouwen werden weer terugverwezen naar de verloskundige. Bijna de helft van deze vrouwen is één keer bij de gynaecoloog geweest voordat ze weer werden teruggestuurd naar de verloskundige. De overige vrouwen zijn meerdere keren bij de gynaecoloog geweest voordat ze werden teruggestuurd naar de verloskundige.

Aan de 108 vrouwen die zijn doorgestuurd naar de gynaecoloog is gevraagd wat de reden hiervoor was. 107 vrouwen hebben deze vraag beantwoord. De meest genoemde redenen voor het doorsturen naar een gynaecoloog tijdens de zwangerschap zijn (a) een aandoening van de moeder (diabetes, hoge bloeddruk) (12 keer genoemd), (b) stuitligging (10 keer genoemd), (c) complicaties tijdens eerdere zwangerschappen of bevallingen (6 keer genoemd), (d) overtijd (5 keer genoemd) en (e) de grootte van het kind (niet goed gegroeid of te groot) (5 keer genoemd). 91 vrouwen (86%) waren tevreden met de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog tijdens hun zwangerschap. Van de 15 vrouwen die ontevreden waren noemde bijna twee derde de slechte communicatie tussen de verloskundige en de gynaecoloog als reden.

3.1.4.2 Tijdens de bevalling

Aan alle deelnemers werd eerst gevraagd of zij tijdens de bevalling overgedragen zijn aan een gynaecoloog. 269 vrouwen hebben deze vraag beantwoord. Hiervan gaven 86 vrouwen (32%) aan dat ze tijdens de bevalling werden overgedragen aan een gynaecoloog. Verder vroegen wij deze groep vrouwen of zij tevreden waren met de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog. 81 vrouwen hebben de vraag over de informatieoverdracht beantwoord. 80% gaf aan tevreden te zijn met de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog. De overige vrouwen waren niet tevreden. Slechte communicatie tussen de verloskundige en de gynaecoloog (ziekenhuis personeel) is een vaak genoemde reden voor deze ontevredenheid. Drie vrouwen geven aan dat ze de informatieoverdracht niet bewust hebben meegekregen.

3.2 Ervaringen tijdens de zwangerschap

3.2.1 Complicaties

Aan de respondenten is gevraagd om aan te geven of ze tijdens de zwangerschap complicaties hebben gehad en zo ja, of ze deze kort kunnen weergeven. 272 vrouwen hebben deze vraag beantwoord. 106 vrouwen (39%) gaven aan dat ze tijdens hun zwangerschap een complicatie hebben gehad. Ongeveer de helft van deze vrouwen gaf aan dat de complicatie van medische aard was, bijvoorbeeld hoge bloeddruk, zwangerschapssuiker, of bekkeninstabiliteit. Ongeveer 10% van de vrouwen noemde bloedverlies tijdens de zwangerschap als complicatie. Verder werd door ongeveer 20% van de vrouwen complicaties in verband met het kind genoemd, zoals problemen met de ligging van het kind of de groei van het kind. Ook het optreden van vroegtijdige weeën werd een aantal keer genoemd als complicatie.

3.2.2 Informatievoorziening

De resultaten laten zien dat veruit de meeste vrouwen (88%) tijdens hun zwangerschap informatie kregen van hun verloskundige. Verder zijn de belangrijkste bronnen van informatie de gynaecoloog (37%) en de docent van de zwangerschapscursus (35%). Van deze bronnen hadden de vrouwen ook verwacht informatie te krijgen. 16% van de vrouwen geeft aan informatie te hebben gekregen van hun huisarts en 14% van hun zorgverzekeraar. In tabel 3.2 staan deze resultaten weergegeven.

Tabel 3.2 Informatiebronnen die zwangere vrouwen gebruiken om informatie over hun zwangerschap te krijgen en hun tevredenheid hierover* (N=273)

Bron en aantal respondenten	Bronnen van informatie	Tevreden met informatie	Redenen voor ontevredenheid (aantal keer genoemd)**
Verloskundige (N=241)	88%	96%	Onjuiste informatie (2x)
Gynaecoloog (N=100)	37%	93%	Te weinig informatie (3x) Te weinig tijd (2x) Onjuiste informatie (1x) Onvolledige informatie (1x) Onprofessioneel over ervaring eerdere bevalling (1x) Verschillende gynaecologen (1x)
Huisarts (N=44)	16%	88% (2 ontbrekende waarden)	Te weinig informatie (1x) Niet de verwachte informatie (1x) Onbekend met ziekte behandeling (1x)
Docent zwangerschapscursus (N=95)	35%	Geen informatie beschikbaar	Geen informatie beschikbaar

- tabel 3.2 wordt vervolgd -

- vervolg tabel 3.2 -

Zorgverzekeraar (N=37)	14%	Geen informatie beschikbaar	Geen informatie beschikbaar
Informatieavonden Jeugdgezondheidszorg (N=4)	1%	Geen informatie beschikbaar	Geen informatie beschikbaar

* Percentages tellen niet op tot 100% omdat respondenten meerdere bronnen in de vragenlijst konden aankruisen om informatie te verkrijgen.

** Respondenten konden meerdere redenen noemen voor hun ontevredenheid.

Uit de resultaten blijkt verder dat vrouwen over het algemeen (zeer) tevreden zijn met de informatie die ze van hun huisarts, verloskundige, of gynaecoloog hebben gekregen. 37 vrouwen (88%) zijn (zeer) tevreden over de huisarts, 232 vrouwen (96%) zijn (zeer) tevreden over de verloskundige, en 93 vrouwen (93%) zijn (zeer) tevreden over de gynaecoloog. Heel weinig vrouwen hebben hierover geen duidelijke mening uitgesproken ('neutraal' werd drie keer aangevinkt voor de huisarts, zeven keer voor de verloskundige en twee keer voor de gynaecoloog). Verder zijn er weinig respondenten die (zeer) ontevreden waren met de informatie die ze hebben ontvangen. Dit waren twee vrouwen die informatie van hun huisarts hebben gekregen, twee van hun verloskundige en vijf van hun gynaecoloog. De redenen hiervoor zijn in tabel 3.2 weergegeven. We hebben specifiek voor de verloskundige, gynaecoloog en huisarts vragen over tevredenheid gesteld en niet over de andere informatiebronnen.

Ook is onderzocht of en waarom vrouwen nog aanvullende informatie gezocht hebben tijdens hun zwangerschap, welke bronnen ze hiervoor hebben gebruikt en of zij tevreden waren over deze informatie.

273 hebben een antwoord op de vraag gegeven of zij nog meer informatie over de zwangerschap hebben gezocht. 242 vrouwen (89%) hebben deze vraag met 'Ja' beantwoord. Vervolgens hebben 238 vrouwen een antwoord gegeven op de vraag waarover zij meer informatie hebben gezocht. De meest genoemde onderwerpen waar vrouwen extra informatie over zochten waren het verloop van de zwangerschap (87%), zwangerschapsverschijnselen (78%), voeding (64%) en kraamzorg (61%). Over de plaats van de bevalling en pijnbestrijding tijdens de bevalling hebben de minste vrouwen aanvullende informatie gezocht. Hier zocht respectievelijk 34% en 35% van de vrouwen informatie over.

De bronnen die zwangere vrouwen hebben gebruikt om deze informatie te verzamelen zijn weergegeven in tabel 3.3. Zeven van de 242 vrouwen hebben deze vraag niet beantwoord. De resultaten laten zien dat het internet de belangrijkste bron van informatie is en dat heel weinig vrouwen hun huisarts contacteren voor meer informatie. Verder vroegen wij vrouwen hoe tevreden ze met deze aanvullende informatie waren. 234 vrouwen hebben deze vraag beantwoord. 226 vrouwen (97%) geven aan tevreden te zijn over deze aanvullende informatie. Eén vrouw was ontevreden omdat zij onjuiste informatie had ontvangen. Zeven vrouwen hadden hier geen mening over.

Tabel 3.3 Percentage van vrouwen dat aangeeft deze bronnen te hebben gebruikt (N=235)

Bron	%
Zoekmachine internet	73%
Verloskundige	60%
Vrienden	57%
Familie	54%
Boeken	53%
Tijdschriften	49%
Andere website	44%
Gynaecoloog	23%
Informatiebijeenkomst ziekenhuis	23%
Website zorgverzekeraar	20%
Huisarts	7%
Folder apotheek	7%

3.2.3 *De echo's die worden gemaakt*

269 vrouwen hebben een antwoord gegeven op de vraag welke echo's ze tijdens hun zwangerschap hebben gehad. Bijna alle vrouwen (97%) hebben een 10-12 weken echo laten maken. 97% van de vrouwen heeft ook een 20 weken echo laten maken en 45 vrouwen (17%) een combinatie test echo met indicatie.

212 van de 268 vrouwen (79%) vonden dat er voldoende echo's werden gemaakt tijdens hun zwangerschap. Van de 56 vrouwen (21%) die niet tevreden waren met het aantal echo's dat werd gemaakt geeft bijna de helft laan dat ze na week 20 graag nog een echo hadden willen hebben. Verder hebben 88 van de 273 vrouwen (32%) een pretecho laten maken. Van de vrouwen die tevreden waren met het aantal echo's dat werd gemaakt, geven 63 vrouwen (30%) aan dat ze een pretecho hebben laten maken. Van de vrouwen die ontevreden waren met het aantal echo's, hebben 22 een pretecho laten maken.

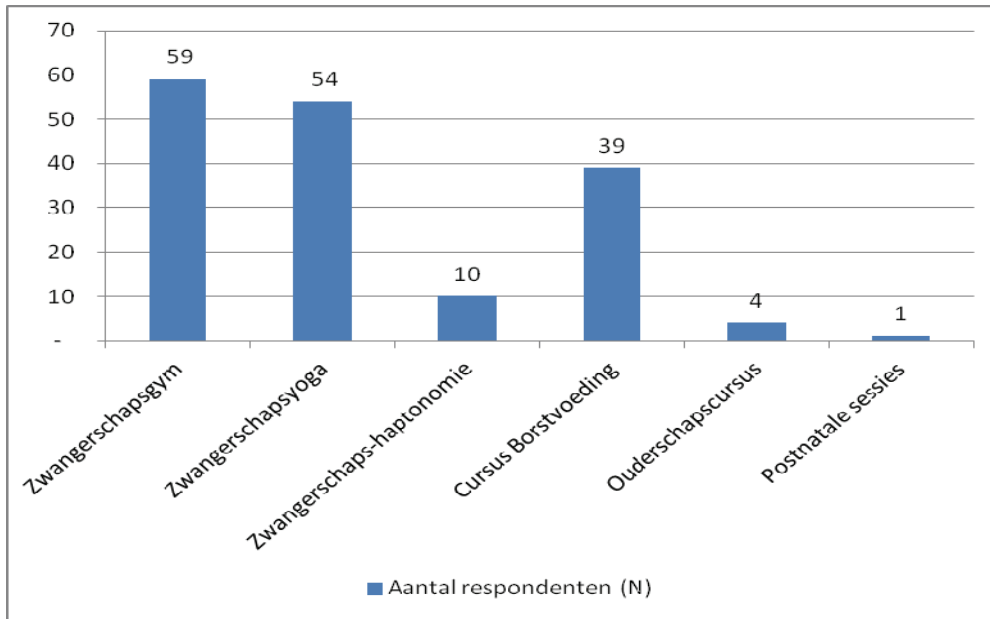
3.2.4 *De cursus(sen) die werden gevolgd*

272 vrouwen hebben een antwoord gegeven op de vraag of zij een cursus hebben gevolgd in het kader van hun zwangerschap. 150 (55%) respondenten hebben deze vraag met 'Ja' beantwoord. De cursussen die vrouwen het meest hebben gevolgd zijn zwangerschapsgym, zwangerschapyoga en een cursus over borstvoeding. In Figuur 3.1 zijn de verschillende cursussen die vrouwen konden volgen weergegeven (N=149). Vrouwen die meerdere cursussen gevolgd hebben, hebben meestal een cursus over borstvoeding gevolgd, gecombineerd met zwangerschapsgym of zwangerschapyoga.

De vraag of de door hun gevolgde cursus(sen) volde(e)d(en) aan hun verwachtingen werd van 148 vrouwen beantwoord. 121 (82%) vrouwen hebben deze vraag met 'Ja' geantwoord. 27 vrouwen (18%) gaven aan dat ze ontevreden waren over de cursus die ze hebben gevolgd.

Hiervan waren negen vrouwen ontevreden over de cursus zwangerschapsgym en negen vrouwen over zwangerschapsyoga. Zwangerschaps-haptonomie, cursus borstvoeding, ouderschaps cursus, postnatale sessies en vijf andere cursussen werden één keer genoemd. De meest genoemde redenen voor ontevredenheid met de cursussen zwangerschapsgym en – yoga waren te weinig lichamelijke beweging en te weinig bespreking van de inhoud.

Figuur 3.1 Overzicht van cursussen die de vrouwen hebben gevolgd (N=149)*

* Omdat vrouwen meerdere cursussen konden volgen tijdens hun zwangerschap tellen de aantallen niet op tot 100%.

3.3 Ervaringen met betrekking tot de bevalling

3.3.1 Complicaties

Aan de respondenten is gevraagd of zij tijdens hun bevalling een complicatie hebben gehad en zo ja, of ze deze kort konden beschrijven. 270 vrouwen hebben deze vraag beantwoord. 115 vrouwen (43%) geven aan dat zij complicaties tijdens de bevalling hebben ervaren, 113 hiervan hebben ook aangegeven welke complicatie(s) zij hebben gehad. Ongeveer 30% van de vrouwen noemde complicaties in verband met het kind, zoals de ligging van het kind, de grootte van het kind (te groot), hartslag problemen van het kind en dat de baby in het vruchtwater heeft gepoept. Verder werden een langdurige bevalling, ontsluitingsproblemen (te langzaam), problemen rond de inleiding en het niet doorzetten van de bevalling door ongeveer 20% van de vrouwen genoemd. Het niet los komen van de placenta werd door ongeveer 10% van de vrouwen genoemd.

3.3.2 Plaats van bevalling

De vraag waar vrouwen in eerste instantie wilden bevallen hebben 266 vrouwen beantwoord. 37% van de vrouwen geeft aan dat zij thuis wilden bevallen, 36% in het ziekenhuis en 2% in een kraam(zorg)hotel. 26% had geen keuze vanwege een medische indicatie.

Tabel 3.4 laat de meest genoemde redenen zien waarom vrouwen in eerste instantie thuis of in het ziekenhuis onder leiding van een verloskundige wilden bevallen. Omdat er maar vier deelnemers in een kraam(zorg)hotel wilden bevallen, geven wij deze informatie niet in deze tabel weer. De vier vrouwen die in een kraam(zorg)hotel wilden bevallen noemen veilige omgeving (2 keer genoemd), ontspannende omgeving (1 keer genoemd) en huiselijke omgeving als redenen (1 keer genoemd).

Tabel 3.4 Overzicht van de meest genoemde redenen om thuis of in het ziekenhuis te bevallen

Reden	Thuis (N=99)	Ziekenhuis onder leiding van een verloskundige (N=95)
Bekende omgeving	88%	7%
Veilige omgeving	48%	81%
Ontspannende omgeving	85%	3%
Huiselijke omgeving	75%	0%
Angst voor complicaties	1%	65%
Pijnbestrijding gewenst	Niet relevant	22%

Deze resultaten laten zien dat de redenen om thuis of in het ziekenhuis te bevallen heel verschillend zijn. De meest genoemde redenen om thuis te bevallen zijn een bekende,

ontspannende en huiselijke omgeving. De meest genoemde redenen om in het ziekenhuis te bevallen zijn een veilige omgeving en angst voor complicaties.

Tabel 3.5 biedt een overzicht van het aantal vrouwen dat thuis of in het ziekenhuis is bevallen en over hun verwachtingen en tevredenheid over de plaats van bevalling.

Uiteindelijk zijn 60 vrouwen (23%) thuis bevallen, 117 vrouwen (45%) in het ziekenhuis onder leiding van een gynaecoloog, 81 vrouwen (31%) in het ziekenhuis onder leiding van een verloskundige en één vrouw in een kraam(zorg)hotel.

272 vrouwen hebben een antwoord gegeven op de vragen of de plaats van de bevalling voldeed aan hun verwachtingen en hoe tevreden ze over het algemeen met de algehele zorg tijdens hun bevalling waren. 250 vrouwen (92%) gaven aan dat de plaats van de bevalling voldeed aan hun verwachtingen. Hetzelfde aantal vrouwen gaf aan dat ze (zeer) tevreden waren met de algehele zorg tijdens hun bevalling. Tien vrouwen hebben hierover geen mening uitgesproken (neutraal) en 12 vrouwen (4%) waren (zeer) ontevreden met de algehele zorg tijdens hun bevalling. De redenen voor ontevredenheid zijn heel divers en in bijlage 4a te vinden. Deze vrouwen zijn allemaal in het ziekenhuis bevallen.

Verder vroegen wij hoe tevreden vrouwen over het algemeen met de plaats van de bevalling waren. 246 van 268 vrouwen (92%) gaven aan dat ze over het algemeen (zeer) tevreden waren met de plaats van de bevalling. 17 vrouwen hebben hierover geen mening uitgesproken (neutraal) en vijf vrouwen waren (zeer) ontevreden met de plaats van hun bevalling. Vier van deze vrouwen (die allemaal in het ziekenhuis zijn bevallen) geven een reden voor hun ontevredenheid. Deze zijn in bijlage 4b te vinden.

Tabel 3.5 Overzicht van verwachtingen en tevredenheid uitgesplitst naar plaats van bevalling. Het percentage geeft aan hoeveel respondenten het met de vraag eens waren

Verwachtingen en tevredenheid	Thuis (N=60)	Ziekenhuis onder leiding van een gynaecoloog (N=117)	Ziekenhuis onder leiding van een verloskundige (N=81)
Voldeed plaats van bevalling aan verwachtingen?	93%	92%	90%
Tevredenheid met algehele zorg tijdens de bevalling?	98%	85%	96%
Tevredenheid met plaats van de bevalling?	95% (1 ontbrekende waarde)	91% (1 ontbrekende waarde)	91% (1 ontbrekende waarde)

Wij vroegen respondenten ook of zij gedurende hun bevalling verplaatst zijn naar een andere locatie. 53 deelnemers gaven aan dat zij verplaatst zijn. De resultaten laten zien dat meer dan tweederde van de vrouwen van thuis naar het ziekenhuis is verplaatst en een kleiner aantal vrouwen (rond 10%) is verplaatst van de verloskamer naar de operatiekamer. Eén vrouw moest van een ziekenhuis naar een ander ziekenhuis verplaatst worden. 91% van de vrouwen die zijn verplaatst geeft aan (zeer) tevreden te zijn over de wijze waarop het doorsturen naar de andere locatie was geregeld. De vijf vrouwen die ontevreden waren, noemden spoed,

slechte communicatie in verband met overdracht, tijd (het duurde te lang) en kosten voor de ambulance als redenen voor hun ontevredenheid.

3.3.3 *Pijnbestrijding tijdens de bevalling*

Voorlichting over pijnbestrijding tijdens de bevalling werd meestal gegeven door de verloskundige (65%), de gynaecoloog (21%) en de docent van de zwangerschapscursus (20%). Tien vrouwen gaven aan geen behoefte te hebben gehad aan informatie over pijnbestrijding. 203 van de 253 vrouwen (80%) gaven aan dat ze goed zijn voorgelicht over de voordelen en 205 van de 252 vrouwen (81%) gaven aan dat ze goed zijn voorgelicht over de nadelen van pijnbestrijding tijdens de bevalling. Ook waren 204 vrouwen (81%) (zeer) tevreden over de voorlichting over wanneer pijnbestrijding tijdens de bevalling mogelijk is (252 vrouwen hadden deze vraag beantwoord). Van de vrouwen die aangaven dat ze niet goed zijn voorgelicht over pijnbestrijding tijdens de bevalling, gaven de meeste vrouwen aan dat ze er helemaal niet over zijn voorgelicht of alleen een folder hebben gekregen. Andere zaken die genoemd werden zijn dat er alleen over nadelen werd gesproken (12 keer genoemd) of dat pijnbestrijding werd afgeraden (3 keer genoemd). In tabel 3.6 zijn alle middelen waarover vrouwen zijn voorgelicht tijdens de bevalling weergegeven. De middelen waar de meeste vrouwen voorlichting over hebben gekregen zijn ruggenprik (84%), warmte bad/douche (53%), en een infuus met pijnstillend middel (45%). Geen deelnemer gaf aan voorgelicht te zijn over waterinjecties.

Tabel 3.6 Percentage vrouwen dat aangeeft voorgelicht te zijn over deze vormen van pijnbestrijding (N=257)

Vorm van pijnbestrijding	%*
Ruggenprik	84%
Warmte bad/douche	53%
Infuus met pijnstillend middel	45%
Injectie in bil of bovenbeen	36%
Massages	28%
Geboorte-TENS	19%
Entonox (lachgas)	12%
Hypnose	5%
Acupunctuur	4%
Aromatherapie	2%
Waterinjecties	0%

* Omdat vrouwen voorgelicht zijn over meerdere vormen van pijnbestrijding tellen de percentages niet op tot 100%.

265 vrouwen hebben een antwoord gegeven op de vraag of zij voor het begin van de bevalling dachten gebruik te maken van pijnbestrijding tijdens de bevalling. 55 vrouwen (21%) dachten van te voren pijnbestrijding te gaan gebruiken tijdens de bevalling. Van de vrouwen die thuis wilden bevallen (N=99) dachten twee vrouwen (2%) van te voren dat ze pijnbestrijding zouden gebruiken. Van de vrouwen die in ziekenhuis moesten bevallen

(medische indicatie) (N=68) dachten 27 vrouwen (40%) van te voren dat ze pijnbestrijding zouden gebruiken en van de vrouwen die in ziekenhuis wilden bevallen (onder leiding van een verloskundige) (N=95) dachten 23 vrouwen (24%) van te voren dat ze pijnbestrijding zouden gebruiken.

271 vrouwen hebben de vraag of zij tijdens de bevalling gebruik gemaakt hebben van pijnbestrijding beantwoord. 124 vrouwen (46%) hebben deze vraag met 'Ja' beantwoord. Verder hebben 70 (56%) van deze vrouwen een ruggenprik gehad, 29 (23%) pijnstilling door injectie, 23 (19%) warmte, 20 (16%) infuus en zes (5%) massages. Van alle andere vormen van pijnbestrijding werd geen gebruik gemaakt.

De vraag over hoe tevreden ze met de keuze voor deze pijnstilling waren is door 122 vrouwen beantwoord. 92 vrouwen (75%) die pijnbestrijding gebruikt hebben tijdens de bevalling waren hier (zeer) tevreden over. 17 vrouwen (14%) waren (zeer) ontevreden en 13 vrouwen (11%) waren 'neutraal' (twee vrouwen hebben deze vraag niet beantwoord). Voor 88 vrouwen (73%) was de ervaring zoals verwacht, voor 33 vrouwen (27%) niet (drie vrouwen hebben deze vraag niet beantwoord).

Van de vrouwen die niet tevreden waren met de pijnbestrijding, geven zeven vrouwen aan dat de pijnbestrijding niet of niet volledig werkte. Overige redenen voor ontevredenheid zijn dat de pijnbestrijding te laat begon te werken en dat er vervelende bijwerkingen werden ervaren.

4 Conclusie

De centrale vraag in dit verkennende onderzoek was: hoe ervaren vrouwen de zorg rond hun zwangerschap en bevalling? We kunnen concluderen dat zwangere vrouwen over het algemeen (zeer) tevreden zijn met de zorg rond hun zwangerschap en bevalling. Voor het beantwoorden van deze algemene vraag hebben we naar een aantal specifieke onderzoeksvragen gekeken.

Ten eerste hebben wij onderzoeksvragen beantwoord die betrekking hebben op ervaringen van vrouwen over de begeleiding tijdens hun zwangerschap en bevalling. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van een zorgtraject model om de mogelijke zorgtrajecten van zwangere vrouwen in kaart te brengen en hebben wij gevraagd naar ervaringen met verschillende aspecten van de begeleiding tijdens de zwangerschap en de bevalling. De resultaten laten zien dat vrouwen hier over het algemeen tevreden over zijn. Verder geeft een groot aantal vrouwen aan tevreden te zijn met de doorverwijzing tijdens de zwangerschap en de doorverwijzing tijdens de bevalling. Slechte communicatie tussen de verloskundige en de gynaecoloog is de meest genoemde reden voor ontevredenheid bij vrouwen over de doorverwijzing.

Vervolgens hebben wij onderzoeksvragen beantwoord die betrekking hebben op de ervaringen van vrouwen met de informatievoorziening tijdens de zwangerschap, de echo's die worden gemaakt en de cursussen die ze hebben gevolgd. De resultaten laten zien dat de verloskundige de meest gebruikte bron van informatie is. Verder zijn de gynaecoloog en de docent zwangerschapscursus belangrijke bronnen van informatie voor zwangere vrouwen. De uitkomsten laten ook zien dat vrouwen (zeer) tevreden zijn met de informatie die ze van hun verloskundige, huisarts en gynaecoloog hebben ontvangen. Bovendien hebben wij gevraagd of vrouwen ook nog aanvullende informatie hebben gezocht tijdens hun zwangerschap en zo ja, waarover ze informatie hebben gezocht en welke bronnen ze hiervoor hebben gebruikt. Een ruime meerderheid van de vrouwen heeft naar aanvullende informatie gezocht en de meest genoemde onderwerpen waarnaar werd gezocht waren het verloop van de zwangerschap, zwangerschapsverschijnselen, voeding en kraamzorg. Eén op de drie vrouwen heeft naar informatie gezocht over de plaats van de bevalling en pijnbestrijding. Verder is het internet de belangrijkste bron voor aanvullende informatie.

Wat betreft de echo's geeft één op de vijf vrouwen aan niet tevreden te zijn met het aantal echo's dat werd gemaakt. Bijna de helft van deze vrouwen geeft aan dat de periode tussen 20 weken zwangerschap en de bevalling heel lang lijkt en dat ze daarom na week 20 graag nog een echo hadden willen hebben. Een derde van alle vrouwen heeft een pretecho laten maken. Tevens is ongeveer één op de vijf vrouwen ontevreden over de gevolgde cursus(sen). Het gaat hierbij voornamelijk over de cursussen zwangerschapsgym en zwangerschapsyoga. Vrouwen hadden van deze cursussen een andere verwachting, namelijk meer lichamelijke beweging en meer inhoudelijke informatie.

Wij hebben ook de ervaringen van zwangere vrouwen met betrekking tot hun bevalling onderzocht. Ten eerste hebben wij de ervaringen met betrekking tot de plaats van bevalling

onderzocht. Een ruime meerderheid van de vrouwen gaf aan dat de plaats van de bevalling voldeed aan hun verwachtingen en dat ze over het algemeen (zeer) tevreden waren met de algehele zorg tijdens hun bevalling. Verder gaf ook een ruime meerderheid van de vrouwen aan dat ze over het algemeen (zeer) tevreden waren met de plaats van de bevalling. De resultaten laten tevens zien dat vrouwen die thuis zijn bevallen vaker tevreden zijn over de algehele zorg tijdens de bevalling en de plaats van bevalling dan vrouwen die in het ziekenhuis zijn bevallen. Bovendien hebben wij gevraagd naar de redenen waarom de vrouwen thuis of in het ziekenhuis wilden bevallen. De meest genoemde redenen om thuis te bevallen zijn een bekende, ontspannende en huiselijke omgeving en de meest genoemde redenen om in het ziekenhuis te bevallen zijn een veilige omgeving, angst voor complicaties en pijnbestrijding.

Ten tweede hebben wij de ervaringen met pijnbestrijding in kaart gebracht. Voorlichting over pijnbestrijding werd meestal gegeven door de verloskundige, de gynaecoloog en/of de docent van de zwangerschapscursus. Ruim vier vijfde van de vrouwen gaf aan dat ze goed zijn voorgelicht over de voor- en nadelen van pijnbestrijding. De middelen waar de meeste vrouwen voorlichting over hebben gekregen zijn een ruggenprik, een warmte bad/douche en een infuus met een pijnstillend middel. Verder gaf één op de vijf vrouwen (20%) aan dat ze van te voren hadden verwacht gebruik te maken van pijnbestrijding tijdens de zwangerschap, terwijl 46% van de vrouwen hier uiteindelijk gebruik van heeft gemaakt. De meeste vrouwen die pijnbestrijding hebben gebruikt, hebben een ruggenprik gehad.

5 Discussie

Er zijn enkele opvallende resultaten gevonden in het onderzoek. Deze worden hieronder besproken.

Wij hebben gebruik gemaakt van een zorgtraject model om de ervaringen van vrouwen over de begeleiding tijdens hun zwangerschap en bevalling in kaart te brengen. In dit overzicht zijn ook aantallen weergegeven. Het blijkt dat de aantallen die hier genoemd worden niet helemaal te herleiden zijn. Ten eerste komen de getallen niet altijd overeen omdat er ontbrekende waarden zijn. Niet elke respondent heeft alle vragen beantwoord. Verder geven bijvoorbeeld drie vrouwen aan dat zij volledig begeleid zijn door een verloskundige, maar ook dat zij onder leiding van een gynaecoloog zijn bevallen. Het zou best kunnen dat deze vrouwen de doorverwijzing tijdens hun bevalling niet geïnterpreteerd hebben als een verwijzing.

Met betrekking tot de begeleiding van de bevalling zou het goed denkbaar zijn dat het voor vrouwen niet duidelijk was onder wiens leiding (verloskundige of gynaecoloog) de bevalling heeft plaats gevonden. Dit is vooral moeilijk te beantwoorden voor vrouwen als beide zorgverleners aanwezig zijn geweest tijdens de bevalling.

Het is ook opvallend dat slechts vier vrouwen aangaven in een kraam(zorg)hotel te willen bevallen. Een marktontwikkeling is namelijk dat er steeds meer kraam(zorg)hotels of geboortecentra worden opgericht. Dit mag blijken uit het feit dat aan de NZa gevraagd is de beleidsregel eerstelijns verloskundige zorg in het kader van eerstelijns geboortecentra aan te passen (bron: NZa). Een reden dat weinig vrouwen aangeven hiervan gebruik te willen maken zou kunnen zijn dat ze er geen behoefte aan hebben of dat kraam(zorg)hotels niet overal in Nederland beschikbaar en/of bereikbaar zijn en dat in onze steekproef vooral vrouwen zitten die in een regio wonen waar geen kraam(zorg)hotel bestaat.

Om een indicatie te krijgen van de representativiteit van onze steekproef, hebben wij cijfers uit ons onderzoek vergeleken met cijfers uit het jaarboek over Perinatale Zorg in Nederland (2008). Het gaat hierbij om (1) het aantal vrouwen dat de zorg bij een verloskundige begon en tijdens de zwangerschap werd doorverwezen naar een gynaecoloog en (2) het aantal vrouwen dat bij de start van hun baring nog door een verloskundige werd begeleid en tijdens de baring naar een gynaecoloog werd doorverwezen. De vergelijking laat zien dat er in ons onderzoek iets minder vrouwen zijn die de zorg zijn begonnen bij een verloskundige en tijdens de zwangerschap zijn doorverwezen naar een gynaecoloog (40% versus 43.3%) en dat er in ons onderzoek meer vrouwen zijn die tijdens de baring van een verloskundige naar een gynaecoloog zijn doorverwezen (37% versus 31.6%).

6 Suggesties voor vervolgonderzoek

In de discussie sectie wordt aangegeven dat vrouwen de doorverwijzing misschien niet bewust hebben ervaren, omdat zij bezig waren met de bevalling en dat dit een verklaring zou kunnen zijn voor mogelijke afwijkende getallen in het zorgtraject model. Een suggestie voor vervolgonderzoek is daarom om de partner of een ander familielid dat aanwezig is geweest bij de bevalling te bevragen over de gang van zaken tijdens de bevalling.

Verder blijkt dat bijna de helft van de vrouwen aangeeft dat de periode tussen 20 weken zwangerschap en de bevalling lang lijkt en ze daarom na week 20 nog een echo hadden willen hebben. Hier zou verder onderzocht kunnen worden wat precies de redenen zijn voor deze ontevredenheid. Is dit bijvoorbeeld veroorzaakt door ongerustheid of door angst?

De resultaten laten ook zien dat de vrouwen die ontevreden zijn over de algehele zorg tijdens hun bevalling en de plaats van bevalling, allemaal in het ziekenhuis zijn bevallen. De redenen die hiervoor werden genoemd zijn heel divers en het zou daarom interessant zijn om hier meer informatie over te verzamelen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het houden van focusgroeps gesprekken met vrouwen die recent zijn bevallen. Meer informatie zou een categorisatie van antwoorden mogelijk maken. Is de ontevredenheid bijvoorbeeld veroorzaakt door de interactie tussen personen, het proces (alles duurde te lang) of de omgeving (te klinisch, niet huiselijk)?

Ten slotte is het interessant om verder te onderzoeken waarom er zoveel vrouwen gebruik maken van pijnbestrijding terwijl ze dat van te voren niet wilden. Wat zijn precies de onderliggende redenen hiervoor?

Literatuur

Stuurgroep zwangerschap en geboorte. Een goed begin. *Veilige zorg rond zwangerschap en geboorte*. Utrecht: KNOV, 2009

Wiegers TA. *Kwaliteit van de zorg rond zwangerschap, bevalling en kraambed volgens cliënten: Meetinstrumentontwikkeling*. NIVEL: Utrecht, 2007

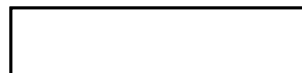
Ministerie van VWS. *Beleidsagenda 2011*. Den Haag, 2011

Jaarboek. *Perinatale Zorg in Nederland 2008*. Utrecht, 2011

Draft

Bijlage 1

NIVEL
Nederlands instituut
voor onderzoek van de
gezondheidszorg

Antwoordnummer 4026
3500 VB Utrecht

Vragenlijst

Uw ervaring met verloskundige zorg

Introductie

In deze vragenlijst worden een aantal vragen gesteld over uw ervaringen met de zorg tijdens uw zwangerschap en uw bevalling. De meeste vragen kunt u beantwoorden door het antwoord van uw keuze aan te kruisen. Er bestaan geen goede of foute antwoorden.

Wij willen benadrukken dat uw antwoorden vertrouwelijk en anoniem worden behandeld. U kunt de vragenlijst opsturen naar het NIVEL in de bijgevoegde antwoordenvolp. Een postzegel is hierbij niet nodig.

Nog vragen?

Heeft u vragen over deze vragenlijst, neemt u dan contact op met mevrouw Ria Karamat Ali van het NIVEL. U kunt op alle werkdagen, behalve woensdag, bellen tussen 10.00 en 14.00 uur, telefoonnummer 030 2 729 720. Ook kunt u een e-mail sturen naar r.karamatali@nivel.nl. Wilt u het nummer rechtsboven op de voorkant van de vragenlijst (uw registratienummer) hierbij vermelden?

Bij voorbaat hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst.

Namens de onderzoekers,

Dr. Sonja Wendel
Drs. Romy Bes
Dr. Judith de Jong

Namens uw zorgverzekeraar,

Drs. Doris Meier
Prof. dr. Emile Curfs

Instructies voor het invullen van de vragenlijst

- Beantwoord **alle** vragen door een kruisje te zetten **in het vakje** dat links van uw antwoord staat. Uw antwoorden worden met behulp van een computer geregistreerd. Kruisjes die buiten de vakjes staan worden door deze computer niet gezien.
- Gebruik voor het invullen een blauwe of zwarte **balpen**.
- Soms wordt u gevraagd om enkele vragen in deze vragenlijst over te slaan. In dat geval ziet u een pijltje met een opmerking die u vertelt welke vraag u daarna moet beantwoorden, op de volgende manier:
 - nee → *ga door naar vraag 3*
 - ja
- Heeft u een antwoord ingevuld, maar wilt u dat nog veranderen? Zet het ingevulde hokje dan tussen haakjes en kruis een ander antwoord aan, op de volgende manier:
 - nee
 - ja

Draft

A. Uw achtergrondgegevens

1. Bent u in de afgelopen 12 maanden bevallen?

Ja

Nee → *U hoeft de vragenlijst niet verder in te vullen. Zou u de vragenlijst terug willen sturen in de bijgesloten antwoordenvolp? Hartelijk dank!*

2. Wat is uw geboortedatum?

- - (dd - mm - jjjj)

3. Heeft u nog andere kinderen?

Ja. ik heb kinderen

Nee

B. Begeleiding die u hebt gehad tijdens uw zwangerschap

De volgende vragen gaan over het verkrijgen van informatie tijdens uw zwangerschap.

4. Van wie kreeg u informatie over uw zwangerschap tijdens uw zwangerschap? (*U kunt meerdere antwoorden aankruisen.*)

Huisarts

Verloskundige

Gynaecoloog

Informatieavonden Jeugdgezondheidszorg

Zorgverzekeraar

Docent(e) zwangerschapscursus

Anders, namelijk:

5. Hoe tevreden was u met de informatie van uw huisarts?

Zeer tevreden → ga door naar vraag 7

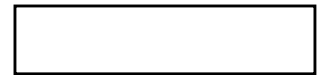
Tevreden → ga door naar vraag 7

Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 7

Ontevreden

Zeer ontevreden

Niet van toepassing → ga door naar vraag 7

6. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze informatie? (*U kunt meerdere antwoorden aankruisen.*)

- Te weinig informatie
- Het was niet de informatie die ik had verwacht
- Onjuiste informatie
- Onvolledige informatie
- Anders, namelijk:

7. Hoe tevreden was u met de informatie van uw verloskundige?

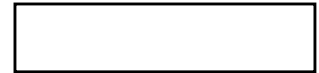
- Zeer tevreden → ga door naar vraag 9
- Tevreden → ga door naar vraag 9
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 9
- Ontevreden
- Zeer ontevreden
- Niet van toepassing → ga door naar vraag 9

8. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze informatie? (*U kunt meerdere antwoorden aankruisen.*)

- Te weinig informatie
- Het was niet de informatie die ik had verwacht
- Onjuiste informatie
- Onvolledige informatie
- Anders, namelijk:

9. Hoe tevreden was u met de informatie van uw gynaecoloog?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 11
- Tevreden → ga door naar vraag 11
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 11
- Ontevreden
- Zeer ontevreden
- Niet van toepassing → ga door naar vraag 11

10. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze informatie? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Te weinig informatie
- Het was niet de informatie die ik had verwacht
- Onjuiste informatie
- Onvolledige informatie
- Anders, namelijk:

11. Van wie verwachtte u informatie tijdens uw zwangerschap? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Huisarts
- Verloskundige
- Gynaecoloog
- Informatieavonden Jeugdgezondheidszorg
- Zorgverzekeraar
- Docent(e) zwangerschapscursus
- Anders, namelijk:

12. Heeft u zelf nog meer informatie gezocht over de zwangerschap?

- Ja
- Nee → ga door naar vraag 17

13. Waarover heeft u aanvullende informatie gezocht? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Voeding
- Verloop van de zwangerschap
- Zwangerschapsverschijnselen
- Kraamzorg
- Plaats van de bevalling
- Pijnbestrijding tijdens de bevalling
- Anders, namelijk:

14. Welke bronnen heeft u gebruikt om deze aanvullende informatie te verkrijgen?
(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)

De website van mijn zorgverzekeraar

Andere websites, zoals:

Een zoekmachine op Internet

Tijdschriften, zoals:

Folders apotheek

Boeken

Vrienden

Familie

Huisarts

Verloskundige

Gynaecoloog

Informatiebijeenkomst ziekenhuis

Anders, namelijk:

15. Hoe tevreden was u met deze aanvullende informatie?

Zeer tevreden → ga door naar vraag 17

Tevreden → ga door naar vraag 17

Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 17

Ontevreden

Zeer ontevreden

16. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze aanvullende informatie? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)

Gebrek aan informatie

Onjuiste informatie

Onvolledige informatie

Anders, namelijk:

De volgende vragen gaan over uw ervaringen met de gynaecoloog en/of verloskundige(n) tijdens uw zwangerschap.

17. Bent u tijdens uw zwangerschap van de verloskundige naar de gynaecoloog doorgestuurd?

- Ja
- Nee, ik ben mijn hele zwangerschap onder controle van een verloskundige geweest
→ ga door naar vraag 36
- Nee, ik ben mijn hele zwangerschap onder controle van een gynaecoloog geweest
→ ga door naar vraag 21

18. Kunt u kort weergeven waarom u werd doorgestuurd naar de gynaecoloog tijdens uw zwangerschap?

19. Was u tevreden met de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

20. Hoe vaak bent u bij de gynaecoloog geweest tijdens uw zwangerschap?

- 1 keer, daarna ben ik weer onder controle van de verloskundige geweest → ga door naar vraag 36
- Meerdere keren, namelijk keer, daarna ben ik weer onder controle van de verloskundige geweest
→ ga door naar vraag 36
- Voor de rest van mijn zwangerschap

21. Kon u altijd bij een gynaecoloog terecht in het geval van onzekerheden / vragen tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

22. Vindt u dat er genoeg controles waren bij de gynaecoloog tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

23. Had u het gevoel dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot het verloop van de zwangerschap?

Ja

Nee, omdat:

24. Had u het gevoel dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de inhoud van de controles?

Ja

Nee, omdat:

25. Vindt u dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de bevalling?

Ja

Nee, omdat:

26. Vindt u dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over voordelen van de plaats van de bevalling?

Ja → ga door naar vraag 28

Nee

27. Welk informatie miste u?

28. Vindt u dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over nadelen van de plaats van de bevalling?

Ja → ga door naar vraag 30

Nee

29. Welk informatie miste u?

30. Klopte, achteraf gezien, de informatie die u over de plaats van de bevalling heeft ontvangen van uw gynaecoloog?

- Ja → ga door naar vraag 32
- Nee

31. Wat klopte niet?

32. Had u het gevoel dat u goed door de gynaecoloog werd voorbereid op de bevalling tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

33. Hoe tevreden was u over het algemeen met de begeleiding door de gynaecoloog tijdens uw zwangerschap?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 35
- Tevreden → ga door naar vraag 35
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 35
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

34. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze begeleiding tijdens uw zwangerschap?

35. Bent u tijdens uw zwangerschap onder controle geweest bij een verloskundige(praktijk)?

- Ja
- Nee → ga door naar vraag 50

36. Kon u altijd bij een verloskundige terecht in het geval van onzekerheden of vragen tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

37. Vindt u dat er genoeg controles waren bij de verloskundige tijdens uw zwangerschap?

Ja

Nee, omdat:

38. Had u het gevoel dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over het verloop van de zwangerschap?

Ja

Nee, omdat:

39. Had u het gevoel dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over de inhoud van de controles?

Ja

Nee, omdat:

40. Vindt u dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over de bevalling?

Ja

Nee, omdat:

41. Vindt u dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over voordelen van de plaats van de bevalling?

Ja → ga door naar vraag 43

Nee

42. Welk informatie miste u?

43. Vindt u dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over nadelen van de plaats van de bevalling?

Ja →

Nee ga door naar vraag 45

44. Welk informatie miste u?

45. Klopte, achteraf gezien, de informatie die u over de plaats van de bevalling heeft ontvangen van uw verloskundige?

- Ja → ga door naar vraag 47
- Nee

46. Welke informatie klopte niet?

47. Had u het gevoel dat u door de verloskundige goed werd voorbereid op de bevalling tijdens uw zwangerschap?

- Ja
- Nee, omdat:

48. Hoe tevreden was u over het algemeen met de begeleiding door de verloskundige tijdens uw zwangerschap?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 50
- Tevreden → ga door naar vraag 50
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 50
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

49. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze informatie?

De volgende vragen gaan over uw ervaringen tijdens uw zwangerschap met betrekking tot de echo's die worden gemaakt en cursussen die u kunt doen.

50. Welke echo's heeft u gehad tijdens uw zwangerschap?

- 10-12 weken echo
- 20 weken echo
- Combinatie test echo met indicatie
- Andere echo's, namelijk:

51. Vindt u dat er voldoende echo's worden gemaakt tijdens een zwangerschap?

Ja

Nee, omdat:

52. Heeft u pretecho's laten maken (dit zijn echo's zonder medische noodzaak)?

Ja, namelijk pretecho's

Nee, omdat:

→ ga door naar vraag 54

53. Heeft u de pretecho's zelf betaald?

Ja

Nee

54. Heeft u een cursus in het kader van uw zwangerschap gevolgd?

Ja

Nee → ga door naar vraag 57

55. Welke cursus heeft u in het kader van uw zwangerschap gevolgd? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

Zwangerschapsgym

Zwangerschapsyoga

Zwangerschaps-haptonomie

Cursus over borstvoeding

Ouderschapcursus

Postnatale sessies

Anders, namelijk:

56. Volgeden de door u gevolgde cursussen aan uw verwachtingen?

- Ja
- Nee

De cursus voldeed niet aan mijn verwachtingen

omdat:

De cursus voldeed niet aan mijn verwachtingen

omdat:

De cursus voldeed niet aan mijn verwachtingen

omdat:

57. Welke cursus(sen) zou u eventueel de volgende keer kiezen?

omdat:

C. Achtergrond over uw zwangerschap en bevalling

58. Heeft u complicaties (medische indicaties) gehad tijdens uw zwangerschap?

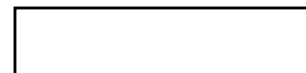
- Ja
- Nee → ga door naar vraag 60

59. Kunt u uw complicaties kort weergeven?

60. Heeft u complicaties gehad tijdens uw bevalling?

- Ja
- Nee → ga door naar vraag 62

61. Kunt u uw complicaties kort weergeven?

D. De plaats van de bevalling en de begeleiding tijdens de bevalling

62. Wie heeft uw bevalling begeleid? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Verloskundige
- Gynaecoloog
- Kraamverzorgende
- Anders, namelijk:

63. Was u tevreden met de aanwezigheid van een kraamverzorgende tijdens uw bevalling?

- Ja
- Nee, omdat:
- Niet van toepassing

64. Bent u tijdens uw bevalling door de verloskundige overgedragen aan een gynaecoloog?

- Ja
- Nee → ga door naar vraag 66

65. Was u tevreden met de informatieoverdracht tussen de verloskundige en de gynaecoloog?

- Ja
- Nee, omdat:

66. Waar wilde u in eerste instantie bevallen?

- Thuis
- Kraam(zorg)hotel / Geboortecentrum
- Ik had een medische indicatie en hierdoor geen keuze en moest in het ziekenhuis bevallen gaan onder leiding van een gynaecoloog
- Ik had geen medische indicatie, maar wilde in het ziekenhuis bevallen onder leiding van een verloskundige

67. Wat waren de redenen waarom u hier wilde bevallen? (U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)

- Bekende omgeving
- Veilige omgeving
- Ontspannende omgeving
- Angst voor eventuele complicaties
- Ik wilde pijnbestrijding
- Goede informatie ontvangen
- Aanbeveling van een vriend(in)
- Werd aangeraden door verloskundige
- Vanwege de kosten van de eigen bijdrage
- Huiselijke omgeving
- Hier kon ik vrijuit schreeuwen
- Ik had geen keuze omdat ik een medische indicatie had
- Anders, namelijk:

68. Waar bent u uiteindelijk bevallen?

- Thuis
- Kraam(zorg)hotel / Geboortecentrum
- In het ziekenhuis onder leiding van een gynaecoloog
- In het ziekenhuis onder leiding van een verloskundige

69. Voldeed de plaats waar u bent bevallen aan uw verwachtingen?

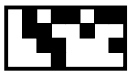
- Ja
- Nee, omdat:

70. Bent u gedurende uw bevalling verplaatst naar een andere locatie?

- Ja, van naar
- Nee → ga door naar vraag 72

71. Was u tevreden over de wijze waarop het doorsturen naar een andere locatie was geregeld?

- Ja
- Nee, omdat:

72. Hoe tevreden was u over het algemeen met de algehele zorg tijdens uw bevalling?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 74
- Tevreden → ga door naar vraag 74
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 74
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

73. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze zorg tijdens uw bevalling?

74. Hoe tevreden was u over het algemeen met de plaats van bevalling?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 76
- Tevreden → ga door naar vraag 76
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 76
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

75. Waarom was u (zeer) ontevreden met de plaats van de bevalling?

E. Pijnbestrijding tijdens de bevalling

76. Wie heeft u tijdens uw zwangerschap voorgelicht over pijnbestrijding? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Verloskundige
- Gynaecoloog
- Voorlichtingsbijeenkomst ziekenhuis
- Docent(e) zwangerschapscursus
- Folder KNOV (Koninklijke Nederlands Organisatie van Verloskundigen)
- Niemand, ik heb zelf informatie gezocht
- Anders, namelijk:

77. Heeft u het gevoel dat u tijdens uw zwangerschap goed voorgelicht werd over de voordelen van pijnbestrijding?

Ja

Nee, omdat:

78. Heeft u het gevoel dat u tijdens uw zwangerschap goed voorgelicht werd over de nadelen van pijnbestrijding?

Ja

Nee, omdat:

79. Heeft u het gevoel dat u tijdens uw zwangerschap goed voorgelicht bent over wanneer pijnbestrijding mogelijk is?

Ja

Nee, omdat:

80. Dacht u voor het begin van uw bevalling dat u gebruik zou maken van pijnbestrijding tijdens de bevalling?

Ja

Nee

81. Over welke vormen van pijnbestrijding bent u voorgelicht? (*U kunt meerdere antwoorden aankruisen.*)

Acupunctuur

Hypnose

Aromatherapie

Waterinjecties

Geboorte-TENS

Pijnstilling door injectie in bil of bovenbeen

Ruggenprik

Infuus met pijnstillend middel

Entonox (lachgas via mondkapje)

Massages

Warmte (bad/douche)

Anders, namelijk:

82. Heeft u tijdens uw bevalling gebruik gemaakt van pijnbestrijding?

- Ja
- Nee → ga door naar vraag 87

83. Van welk(e) pijnbestrijdingsmiddel(en) heeft u gebruik gemaakt? *(U kunt meerdere antwoorden aankruisen.)*

- Acupunctuur
- Hypnose
- Aromatherapie
- Waterinjecties
- Geboorte-TENS
- Pijnstilling door injectie in bil of bovenbeen
- Ruggenprik
- Infuus met pijnstillend middel
- Entonox (lachgas via mondkapje)
- Massages
- Warmte (bad/douche)
- Anders, namelijk:

84. Hoe tevreden was u met uw keuze voor deze pijnstilling?

- Zeer tevreden → ga door naar vraag 86
- Tevreden → ga door naar vraag 86
- Niet tevreden/niet ontevreden → ga door naar vraag 86
- Ontevreden
- Zeer ontevreden

85. Waarom was u (zeer) ontevreden met deze keuze?

86. Was de ervaring die u heeft gehad met betrekking tot pijnbestrijding zoals verwacht?

- Ja
- Nee, omdat:

F. Ruimte voor opmerkingen over het gehele traject

87. Is u nog iets bijzonders opgevallen tijdens de begeleiding van uw zwangerschap?

Nee

Ja, namelijk:

88. Is u nog iets bijzonders opgevallen tijdens de overdracht van de verloskundige naar de gynaecoloog?

Nee

Ja, namelijk:

Niet van toepassing

89. Is u nog iets bijzonders opgevallen met betrekking tot de zorg rond de geboorte?

Nee

Ja, namelijk:

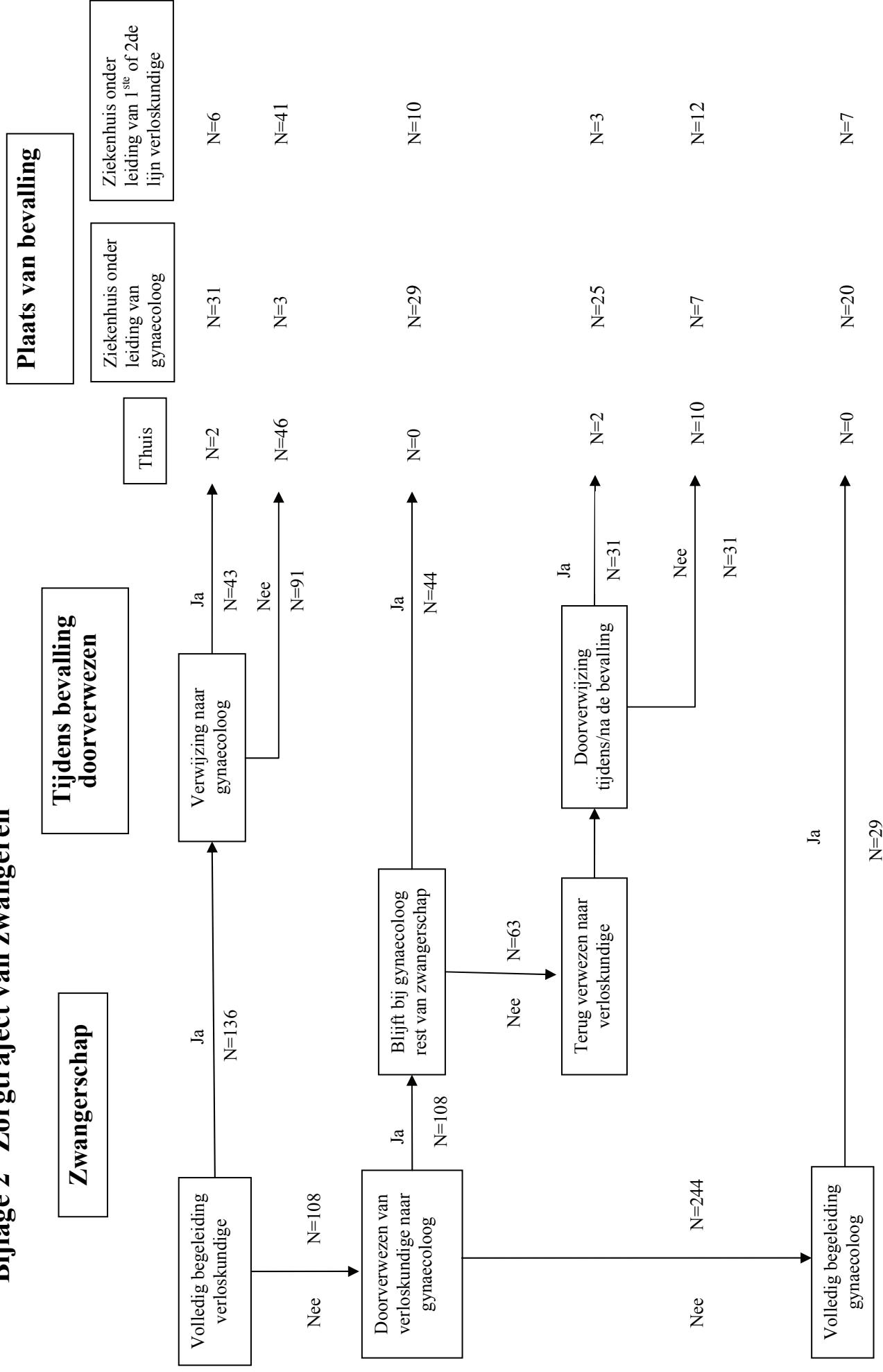
90. Is u nog iets bijzonders opgevallen met betrekking tot de nacontroles?

Nee

Ja, namelijk:

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor het invullen.

Bijlage 2 Zorgetraject van zwangeren

Bijlage 3 Toelichtingen bij antwoord 'Nee' op vragen over de ervaringen met de begeleiding door de gynaecoloog en de verloskundige

	N*
Kon u altijd bij een gynaecoloog terecht in het geval van onzekerheden / vragen tijdens uw zwangerschap?	11
METEEN INGELEID	
OMDAT IK STEEDS ANDERE ARTS KREEG STEEDS ANDERE INFORMATIE	
BIJ DE VERLOSKUNDIGE VAN HET ZIEKENHUIS	
AFSPRAAK MAKEN, DAT DOE JE NIET ALS JE MET EEN ONZEKERHEID/VRAAG KAMPT	
HIJ ER NIET ALTIJD WAS EN TIJD HAD	
HET VAAK KORTE AFSPRAKEN WAREN	
ALTIJD OP AFSpraak EN ALLEEN MEDISCH GERELATEERD	
HET EEN ONTZETTEND DRUKKE AFDELING IS. MET AFSpraak IS HET VAAK LANG WACHTEN	
NVT	
TE DRUK	
NIET DOOR VERLOSKUNDIGE DOOR VERWEZEN	
Kon u altijd bij een verloskundige terecht in het geval van onzekerheden / vragen tijdens uw zwangerschap?	2
ZE NIET DE TIJD NAMEN	
KLACHTEN & ONZEKERHEDEN ZIJN NIET SERIEUS GENOMEN	
Vindt u dat er genoeg controles waren bij de gynaecoloog tijdens uw zwangerschap?	4
NVT (METEEN INGELEID)	
BEN NAAR HUIS GESTUURD MET EEN HOGE BLOEDDRUK EN EIWIJ IN MIJN URINE. ACHTERAF BLEEK IK HEEL ZIEK TE ZIJN EN WERD IK MET SPOED OPGENOMEN --> OMDAT IK ZELF BELDE VOOR DE UITSLAGEN VAN ONDERZOEKEN!	
IK WEINIG INFO KREEG	
VERLOSKUNDIGE HAD EERDER MOETEN DOORVERWIJZEN	
Vindt u dat er genoeg controles waren bij de verloskundige tijdens uw zwangerschap?	10
TIJDENS 1E ZWANGERSCHAP BEN JE HEEL ONZEKER!	
BEGIN TE WEINIG IVM ONZEKERHEID 1E ZWANGERSCHAP	
DE ECHO'S TE WEINIG WAREN (2X)	
JA WEL CONTROLES MEER TE WEINIG ECHO'S	
DE EERSTE TRIMESTER OM DE 5 WKN ZIJN LANG OMDAT JE ZELF NOG GEEN LEVEN VOELT.	
ZWANGER WORDEN VIA IVF (4E BEHANDELING) DAARDOOR VRIJ ONZEKER, HAD DAAROM GRAAG VAKER CONTROLES GEHAD VOOR GERUSTSTELLING.	
HET HAD VAN MIJ VAKER GEMOGEN, MAAR DAT KOMT MISSCHIEN UIT ONZEKERHEID VANWEGE 1E KINDJE	
IK VEEL KLACHTEN HAD, HAD BEHOEFTE AAN MEER CONTROLE	
WEINIG IN HET BEGIN.	
EXTRA GROEIECHO AANGEVRAAGD WERD NIET OP INGEGAAN	
Had u het gevoel dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot het verloop van de zwangerschap?	12
METEEN INGELEID	

ER TIJDENS MIJN ZWANGERSCHAP NIET VERTELD IS OVER EEN PREMATUNITEST EN IK EEN GROOT RISICO HAD. UITEINDELIJK IS MIJN DOCHTER OOK TE VROEG GEBOREN.	
NOOIT DUIDELIJKHEID WANNEER EN HOE IK ZOU BEVALLEN	
DIT ZOCHT IK OP INTERNET OP GROEIEN ONTWIKKELING VAN HET KIND WEL OVER OF ALTES GOED WAS MET MIJ KINDJE	
MET 6 MND. KWAM IK BIJ EEN VERPLEEGKUNDIGE DIE MET FOLDERS OVER VOEDINGSADVIEZEN ENZ.KWAM. RIJKELIJK LAAT.	
IN MIJN OGEN HEEFT DE 1E GYNEACOLOOG EEN GROTE FOUT GEMAAKT DOOR ME NAAR HUIS TE STUREN. OVER ANDERE GYNEACOLOGEN BEN IK WEL TEVREDEN.	
MIJ NIKS VERTELD WERD	
ER STEEDS EEN ANDERE GYNAECOLOOG WAS	
DAT ZOU GEDAAN WORDEN DOOR VERPLEEGKUNDIGE	
ZE NIET GOED KON AANGEVEN WAT DE BEDOELING WAS	
VAAK TE WEINIG TIJD - HAAST VAN GYNAECOLOOG EN TELKENS EEN ANDERE GYNAECOLOOG.	
WAS ROMMELIG STEEDS EEN ANDERE GYN	
Had u het gevoel dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot het verloop van de zwangerschap?	12
NVT.	
HEB MEERDERE BORNEN GERAADPLEEGD	
ZE MOGEN OOK WEL DE EVT. RISICO'S VERTELLEN. BIJ MIJN BEVALLING GING 'T MIS EN DAT WAS TRAUMATISCH VERLOPEN VOOR MIJ. ZE MOGEN WEL VERTELLEN WAT ER EVT. FOUT KAN GAAN.	
HET GEWOON CONTROLES WAREN VERDER NIKS	
ALLEEN TE WEINIG OVER BORSTVOEDING	
VK & GYN HEBBEN MIJ "BEGELEID" WERD HEEN EN WEER GESTUURD.	
TE WEINIG ECHOS GEHAD!	
WE DAAR NIET AAN TOE ZIJN GEKOMEN TOEN MOEST IK NAAR DE GYNAECOLOOG AANGEGEVEN VEEL AFSCHIEDING HOORT ERBIJ ZEI ZE BLEEK BLAASONTSTEKING NA NACHT IN ZKH	
IK WAS BLIJ DAT IK DAAR WEG MOCHT	
EXTREME GROEI VAN MIJZELF EN BABY IS NIETS MEE GEDAAN	
Had u het gevoel dat de gynaecoloog u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de inhoud van de controles?	9
GYNAECOLOOG WAS HAASTIG EN SNEL	
WAS NIET ALTIJD DUIDELIJK (IN HET BEGIN) WANNEER WEL/NIET ECHO + AFSpraak.	
GEEN CONTROLES GEWEEST	
SOMS GEEN DUIDELIJKHEID OVER MIJN GEZONDHEID KWA RISICO'S	
DE VERLOSKUNDIGE ALLES MOEST DOEN	
DIE STEEDS VERSCHILDEN	
IK ER MEER VAN HAD VERWACHT	
KREEG WEINIG INFO.	
WAS WEINIG TIJD	
Had u het gevoel dat de verloskundige u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de inhoud van de controles?	7
IN VERGELIJK MET VRIENDINNEN ACHTERAF NIET.	
NVT.	
.. TERWIJL.. NIET EENS WIST DAT IK BLOED HEB. MOEST ... OP DIABETES CONTROLES (ONLEESBAAR)	

IK VAAK MOEST VRAGEN NAAR BEPAALDE RESULTATEN
GEEN UITLEG OVER AFKORTINGEN E.D.

Vindt u dat de **gynaecoloog** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de bevalling? 16

IK WIST NIET HOE HET ZOU VERLOPEN IN HET ZIEKENHUIS

GEEN TIJD

ZE STEEDS GING WACHTEN EN SUIKERSPIEGELING GING STEEDS EN DAARDOOR GING MIS.

HIERVOOR CURSUS GEDAAN / VERLOSKUNDIGE EN INFO FOLDER

NIETS UIT ZICHZELF OVER GEZEGD. IK HEB DIE INFO VAN ZWANGERSCHAPSYOGA/EERDERE BEVALLING.

NIET TER SPRAKE GEKOMEN

ER WAS BIJNA NOOIT GESPROKEN OVER DE BEVALLING. ALLEEN DAT DAT VAN ZELF DEED WIJZEN

ZE MOET DE TIJD NAM OM UIT TE LEGGEN WAT DE BEDOELING WAS

KWAM NIET TER SPRAKE EN GEEN REACTIE OP VRAAG

DIT EIGENLIJK NIET TER SPRAKE KWAM

WERD NIET OVER GESPROKEN

DIT NOG NIET TER SPRAKE KWAM

BEN ER NIET ECHT OVER GEINFORMEERD, OVER HOE HET LICHAMELIJK IN Z'N WERK ZOU GAAN.

WERD OP PAPIER GEZET WANNEER IK GING BEVALLEN, NIETS GEZEGD

DE GYNAECOLOOG MIJ DAARVOOR BINNEN HET ZIEKENHUIS NAAR IEMAND ANDERS STUURDE

Vindt u dat de **verloskundige** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd met betrekking tot de bevalling? 26

BEVALLING + LAATSTE CONTROLES IN ZH

PUUR DE PROCEDURE, ACHTERAF VOORAL GECONSTATEERD DAT IK NIET GOED VOORBEREID WAS.

TOEN WAS IK BIJ DE GYNAECOLOOG

NVT.

WERD DOOR DE VERLOSKUNDIGE NIETS OVER VERTELD

NIET VAN TOEPASSING WAS

ZE VERTELDE DAT ALLES WEL GOED ZOU KOMEN

HIEROVER NIET VEEL IS GESPROKEN, ALLEEN EEN BOEKJE MEEGEKREGEN

BEN VROEG OVERGEDRAGEN AAN GYNEACOLOOG

ZE HEBBEN NIKS VERTELD OVER DE BEVALLING

IN EERDER EEN BEVALLING HEB GEHAD DUS WIST HOE HART VERLIEP

LAATSTE WEKEN BIJ GYN.

DIT KWAM A.D. ORDE IN HET LAATSTE STADIUM M.I. TOCH MEER INFO KUNNEN GEVEN.

DIT NVT IS GEWEEST MOEST TOEN NAAR GYNAECOLOOG

GEEN IDEE. HET GING MEER OVER HET VERLOOP V/D ZWANGERSCHAP.

VOOR EXTRA INFO TIJDENS DE BEVALLING MOEST IK EEN CURSUS YOGA OF GYM DOEN.

HELEMAAL GEEN UITLEG

ER IS WEINIG TIJD OM DAAROVER INFORMATIE TE KRIJGEN TIJDENS CONTROLES. BIJ 1E KIND WEET JE ZELF NIET WAT TE VERWACHTEN, WELKE MOGELIJKHEDEN ZIJN, ENZ.

DIT NIET TER SPRAK KWAM

NIET OVER DE PRAKTISCHE BEVALLING, BEN NA 35 WKN DOORGESTUURD NAAR GYNAECOLOOG

MEER INFO VAN DOCENT GEHAD

IK HEB MAKKELIJKE BEVALLING

TOEN DIT BESPROKEN WERD, IK WAS DOORGESTUURD NAAR HET ZIEKENHUIS
IK NIETS WIST WAT ME TE WACHTEN STOND
ACHTERAF IS ALLES TOCH ANDERS DAN JE ERVAN VERWACHT.

Vindt u dat de **gynaecoloog** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over **voordelen** van de plaats van de bevalling? 13

GEEN, MAAR NVT IVM GEPLANDE KEIZERSNEDE

ZE LICHTTE NIETS TOE. ZE NAM ONZE KEUZE TER KENNISGEVING AAN.

IS NIET OVER GESPROKEN

WE HEBBEN HET ER NIET OVER GEHAD

NVT --> HAD GEEN KEUZE, MOEST IN HET ZIEKENHUIS BEVALLEN.

OM MEDISCHE REDEN WAS IK VERPLICHT IN HET ZKH TE BEVALLEN

ALLE HEBBEN HET DAAR NIET OVER GEHAD

GEEN KEUZE MOGELIJK DUS NOOIT BESPREEKBAAR

HAD EEN INFOBLADJE EN HEB ZELF DE STAPPEN GENOMEN OM OP DE AFD. VERLOSKUNDE
TE GAAN KIJKEN.

ER IS NIET EXPLICIET OVER VOORDELEN GESPROKEN

NVT GEPLANDE SECTIO WAS NOODZAKELIJK

KREEG GEEN KEUZE OF INFORMATIE

Vindt u dat de **verloskundige** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over **voordelen** van de plaats van de bevalling? 40

IK MISTE NIETS MAAR WAS OVERGEDRAGEN VANAF 18WK

MISTE NIETS, MAAR ER IS NIKS OVER GEZEGD. WS DOOR MEDISCHE INDICATIE

IK WAS TOEN BIJ DE GYNAECOLOOG

NVT

DE VERLOSKUNDIGE LEEK VOORAL TE NEIGEN NAAR EEN THUIS BEVALLING. WIJ KOZEN
VOOR HET ZIEKENHUIS.

IK GEEN INFORMATIE GEMIST! ZE LIET HET AAN ONS OVER

IS NIET TER SPRAKE GEWEEST

WAT DE VOORDELEN VAN WELKE PLAATS ZIJN

HOE/WAT BIJ EEN ZIEKENHUIS BEVALLING? EN/OF THUISBEVALLING, IS NIET OVER
GESPROKEN

VD VAN THUISBEVALLING ZIJN NIET BESPROKEN

DAAR IS NAUWELIJKS OVER GESPROKEN, OMDAT IK AL WIST DAT IK THUIS WILDE
BEVALLEN

WAS NIET VAN TOEPASSING DOOR COMPLICATIES VERPLICHT ZIEKENHUIS BEVALLEN DUS
GEEN ANDERE OPTIES

WE HEBBEN HET HIER NIET ECHT OVER GEHAD; IK WILDE THUIS BEVALLEN

THUISBEVALLEN WERD GEPROMOOT, TERWIJL IK NA EEN HEFTIGE 1STE BEVALLING NAAR
HET ZIEKENHUIS WILDE.

IK HEB ER NIKS OVER GEHOORD GEWOON ZE VRAGEN WAAR IK HET HET LIEFST WILDE EN
ZO WAS HET.

IK HAD BEKKENKLACHTEN EN HEB 5 MAANDEN PLAT GELEGEN.

IK WILDE GRAAG THUIS BEVALLEN, MAAR ZE HAD ME MOETEN VERTELLEN DAT DAT NIET
VERSTANDIG WAS. DE GYNEACOLOOG VOND DAT ACHTERAF OOK NIET VERSTANDIG.

VERSCHILLEN TUSSEN THUIS-EN ZIEKENHUISBEVALLING, ADVIES.

ZIE VRAAG 40

HEEFT ZE NIET OVER GEHAD

-ER WERD M.I. MEER OP EEN THUISBEVALLING INGEZET. ANDERE OPTIES WERDEN
NAUWELIJKS BESPROKEN

ER WERD 1 KEER GEVRAAGD WAAR IK WILDE BEVALLEN EN DAT WAS HET. VERDER WERD

ER NOOIT OVER GESPROKEN EN AL HELEMAAL NIET OVER VOOR OF NADELEN
HAD AL BESLOTEN WAAR EN HEB GEEN VERDERE INFO HIEROVER GEHAD
WAT NU DE BESTE KEUZE KAN ZIJN + VOORDELEN PER ZKH
KAN ME NIET HERINNEREN DAT ER ECHTE VOORDELEN GENOEMD ZIJN.
WELKE OPTIES. MOEST ER ZELF NAAR VRAGEN
NVT GEPLANDE SECTIO
IK HEB AANGEGEVEN DAT IK IN ZKH WIL BEVALLEN MAAR WERD THUIS
ZIE VRAAG 40
IK HAD GEEN ECHTE KEUZE.
WAT ALS DE WEEEN ZIJN BEGONNEN -> NIET OVERGEHAD

Vindt u dat de **gynaecoloog** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd over **22**
nadelen van de plaats van de bevalling?

IK HAD GEEN KEUZE, MOEST NAAR UNIVERSITEITZIEKENHUIS
IK MOEST IN ZIEKENHUIS BEVALLEN, DUS NIET OVER VOOR/NADELEN GEHAD
NVT
ZIE ANTWOORD HIERBOVEN
WAREN ER ALTERNATIEVEN?
DE NADELEN ALGEMEEN
WAT DE RISICO'S KONDEN ZIJN VOOR MIJ VANWEGE MIJN SUIKER
IS NIET OVER GESPROKEN
NIET OVER GEHAD
ZIE BOVEN
WIST NIET PRECIJS WAT IK LICHAMELIJK KON VERWACHTEN ALS GEVOLG VD INLEIDING
(HEFTIGE RUGWEEEN GEHAD, WIST VAN HET BESTAAN VAN RUGEWEEEN NIET AF).
IS WEL TER SPRAKE GEKOMEN NAV ONS GEBOORTEPLAN VANUIT ERVARINGEN 1E
BEVALLING (WAS OOK IN ZH)
NIET OVER GEHAD
ALLE NIET OVER GEHAD
GEEN KEUZE MOGELIJKHEID DUS NOOIT BESPREEKBAAR
GEEN. WAS OOK NIET NODIG, WIST DAT IK DAAR MOEST BEVALLEN.
ER IS OOK NIET EXPLICIET OVER NADELEN GESPROKEN
NVT GEEN KEUZE IVM GEPLANDE SECTIO
HOE HET IN ZIJN WERK ZOU GAAN

Vindt u dat de **verloskundige** u tijdens uw zwangerschap voldoende heeft geïnformeerd **48**
over nadelen van de plaats van de bevalling?

NVT
NIET OVER GESPROKEN
ZIJN ER NADELEN
ZIE HIERBOVEN
NVT
ER ZIJN NADELEN AAN EEN THUISBEVALLING OOK BIJ EEN GOEDLOPENDE ZWANGERSCHAP
WETEN WE UIT ERVARING VERLOSKUNDIGE(SOMMIGE) ZAGEN EEN THUISBEVALLING WEL
ZITTEN.
NVT
IS NIET TER SPRAKE GEWEEST
WAT ER MIS KAN GAAN, MAAR DAT WIST IK ZELF WEL
WAT DE NADELEN ZIJN VAN DE PLAATS
ZIE 42
OMDAT IK AL BIJ DE GYNEACOLOG WAS VERWEZEN

ZIE 42

ZIE VRAAG 42, THUISBEVALLING NET ALS BIJ DE 1STE
NIET VAN TOEPASSING

INFORMATIE OVER BEVALLEN IN HET ZIEKENHUIS
HETZELFDE ALS HIERBOVEN

ZIE 42.

ZIE 42

ZIE VRAAG 40

DIT IS NIET BESPROKEN, IK HAD MIJN WENS VOOR EEN THUISBEVALLING METEEN KENBAAR
GEMAAKT DAAR IS 'T BIJ GEBLEVEN.

ZIE VRAAG 42

WE TOT NIET ECHT OVER GEHAD

ZIE VR.42

NIET OVER GEHAD

NIET DUIDELIJK VERTELD WT DE VOOR EN NADELEN ZIJN VAN THUIS EN ZH BEHANDELING
INFORMATIE BEVALLINGSMOGELIJKHEDEN PER ZKH
RISICO'S VAN THUIS BEVALLEN.

NVT

ALLEEN ALS IK ER NAAR VROEG. KREEG SUMMIER INFO.

ER IS NIET OVER NADELEN GESPROKEN

NVT GEPLANDE SECTIO

IK WIL IN ZKH BEVALLEN MAAR WERD THUIS

ZIE VRAAG 40

GEEN KEUZE

NIET OVER GEHAD -> WAT ALS DE WEEEN ZIJN BEGONNEN

HEB ZELF ZIEKENHUISBEVALLING GEKOZEN, VERDER NIET OVER GESPROKEN.

Klopte, achteraf gezien, de informatie die u over de plaats van de bevalling heeft ontvangen 7
van uw **gynaecoloog**?

ZE HEEFT GEEN INFO GEGEVEN

DE RISICO'S DOORDAT IK 2 OPERATIES MOEST ONDERGAAN

NIET VAN TOEPASSING

IK HAD VERWACHT BETER BEGELEID TE WORDEN

NVT

HAD GEEN INFO.

Klopte, achteraf gezien, de informatie die u over de plaats van de bevalling heeft ontvangen 23
van uw **verloskundige**?

NIET OVER GEHAD. MEDISCHE INDICATIE

ER WERD NIETS OVER VERTELD VOORAL

DAT ER IN HET ETEN OP TIJD WORDT INGEGREPEN ZO NODIG DAT IS NIET GEBEURD

NIET VAN TOEPASSING

IK KON VOLGENS DE VERLOSKUNDIGE THUIS BEVALLEN MAAR IK HAD NOOIT THUIS MOGEN
BEVALLEN IVM BACTERIEN.

ZIE 42.

OMDAT HIEROVER GEEN INFORMATIE IS GEGEVEN

NVTJ J-

IK HAD MEER BEGELEIDING VERWACHT TIJDENS DE BEVALLING

DE VERLOSKUNDIGE HEEFT NIKS VERTELD OVER DE PLAATS VAN DE BEVALLING

GEEN INFO OVER GEHAD

UITEINDELIJK DOOR TE VROEGE BEVALLING HEEL ERGENS ANDERS BEVALLEN

REALITEIT IS ANDERS DAN VERWACHT VAN TE VOREN. KAN ME WEINIG HERINNEREN WAT EROVER DE PLAATS VAN BEVALLEN VERTELD IS.

NVT

WE HEBBEN NIET ER OVER GEHAD

ZIE VRAAG 40

GEEN INFORMATIE GEHAD, DUS KLOPT HET OOK NIET

BIJ PIJNBESTREIDING OVERDRAACHT AAN VK VAN HET ZIEKENHUIS WAS VOORAF NIET BEKEND, DAT KWAM DUS ALS EEN VERRASSING.

Had u het gevoel dat u goed door de **gynaecoloog** werd voorbereid op de bevalling tijdens uw zwangerschap? 17

NIET OVER GEHAD, ALLEEN BEZOEK VOOR CONTROLES.

DRAAIDE MEER OM HET MOMENT ZELF, HOE GAAT HET MET JE? ALS OM DE BEVALLING. WAS VEEL RUIJTE VOOR VRAGEN.

MAAR HEEL EVEN BIJ GYNAECOLOOG GELOPEN

IK VEEL TE VROEG BEN BEVALLEN WAS DIT NOG NIET ECHT TER SPRAKE GEKOMEN.

GEEN TIJD, METEEN INGELEID

DAAR WAREN ZE NIET ZO MEE BEZIG

IK DE PIJN HAD ONDERSCHAT

ZIE VRAAG 25

GYNAECOLOOG CONTROLEERT, MAAR INFORMEERT NIET.

NIET VOLDOENDE, ALLEEN VERPLEEGKUNDIGE OVER PIJNBESTRIJDING

ER NIET UITGEBREID BIJ STIL GESTAAN WERD

MEDISCH VERLOSKUNDIGE NAM DIT OVER

BLEEF VAAG. WAS DRUK MET DE CO'S.

ZIE VORIGE PAGINA

WAS GEEN VOORBEREIDING

IK NIET ALLES HEB BEGREPEN

Had u het gevoel dat u goed door de **verloskundige** werd voorbereid op de bevalling tijdens uw zwangerschap? 35

WEINIG OVER GESPROKEN EIGENLIJK, VOORAL PRAKTISCH... WAT VOEL JE BIJV.

VEEL ONDER BEHANDELING STOND VAN GYNAECOLOOG

ER IS EIGENLIJK NIET ECHT IETS OVER VERTELD

WERD NIETS OVER VERTELD

ONDUIDELIJK WAS HOE IK ZOU BEVALLEN

NIET VAN TOEPASSING

IK GEEN IDEE HAD VAN DE PIJN

VERWEZEN NAAR ZIEKENHUIS

INFORMATIE IS BEPERKT GEBLEVEN

DIT IS MEER TER SPRAKE GEKOMEN TIJDENS DE ZWANGERSCHAPSCURSUS

ZIE 46

IK DAAR OOK NIET NAAR VRAAG DAT DEED IK BIJ DE ZWANGERSCHAPSCURSUS AL

ER WEINIG OVER EVT. RISICO'S WERD VERTELD.

DIT IS TIJDENS EEN CURSUS AAN BOD GEKOMEN.

ECHT VOORBEREID HEBBEN ZE ME NIET

VOOR DAT MOMENT LIEP IK AL BIJ GYNEACOLOOG.

NIET UITGEBREID OVER BEVALLING GEHAD, MAAAR MISTE DIT NIET ERG

IK AL 2 KINDEREN HAD. GEEN VOOBEREIDING NODIG

ER WERD EIGENLIJK WEINIG INFORMATIE GEGEVEN OVER HOE BEVALLING GAAT TE DENKEN AAN VOOR WEKEN ONTSLUITING EN PERSWEEEN ETC.

DIT NVT IS GEWEEST WAS TOEN BIJ DE GYNAECOLOOG

CONTROLES GINGEN MEER OVER VERLOOP VAN DE ZWANGERSCHAP.

"NEE" IS EEN GROOT WOORD. MISSCHIEN HAD ER IETS MEER AANDACHT KUNNEN ZIJN VOOR DE WIJZE WAAROP WE ONS HIER ZELF OP VOORBEREIDEN. BIJV BEWUST MAKEN VAN HET FEIT DAT JE ZO OP KAN GAAN IN DE BEVALLING DAT JE NIET MEER DENKT AAN DINGEN
ZE DIT IN HET MIDDEN LIETEN

NA 35E WEEK DOORGESTUURD ZKH

GEMIDDELD. MEER OVER VERLOOP ZWANGERSCHAP.

HET GEEN TAAK VAN DE VERLOSKUNDIGE WAS

DIT NIET ECHT WERD BESPROKEN TOT IN ONDER CONTROLE IN HET ZIEKENHUIS KWAM

NVT BEN VRIJ SNEL NAAR DE GYNAECOLOOG DOORVERWEZEN

MIJN BEVALLING ONTZETTEND HEFTIG WAS

JE DIT TOCH ZELF MOET DOEN

NIET OVER GEHAD

ALS IK ONDER HEN HAD BEVALLEN HAD HET VERKEERD AFGELOPEN ONDANKS MIJN
KLACHTEN

NIET TER SPRAKE GEKOMEN

* Als er minder open antwoorden staan dan de N die is aangegeven, dan hebben een aantal vrouwen geen reden ingevuld.

Bijlage 4a Overzicht van uitspraken van vrouwen die niet tevreden waren met de algehele zorg tijdens hun bevalling (N=12)

IK WAS 'S NACHTS IN HET ZIEKENHUIS EN HET DUURDE HEEL LANG VOOR ER IEMAND KWAM. EN IK HAD AL ONDERHAND EEN UUR PERSWEEËN MAAR OMDAT ER EEN WISSELING VAN DIENST WAS KWAM ER PAS LAAT WEER IEMAND OM NAAR MIJN ONTSLUITING KIJKEN

IN HET ZIEKENHUIS DUURDE HET ERG LANG VOOR DE PIJN MEDICATIE

GING NIET ZOALS IK HAD GEHOOPT EN WERD ONDERDRUK GEZET

ONBEKENDE GYNAECOLOOG

DE VERLOSKUNDIGE ZEI NEITS, WANNEER EN HOE PERSEN ETC

OMDAT DE CO. NIET DURFDE OM DE GYN. WAKKER TE MAKEN, HEB IK HET BIJNA NIET OVERLEEFD.

VERLOSKUNDIGE GAF TE WEINIG/FOUTE INFO, IN ZIEKENHUIS IDEM

OMDAT VERLOSKUNDIGE EN GYNAECOLOOG OVER ALLES OVERLEGDE WEET JIJ HOE DIT MOET? NEE WEET IK OOK NIET, GAF NIET ECHT EEN GERUSTSTELLEND GEVOEL VOOR MIJ

OMDAT ALS HET ZIEKENHUIS NIET OPGELET HAD IK EEN HEEL ZIEK KIND ZOU KRIJGEN IVM BACTERIE.

ZEER ONPERSOONLIJKE VERLOSKUNDIGE

OMDAT ZE MIJ NIET SERIEUS NAMEN. WAS AL EEN PAAR DAGEN DAARVOOR NAAR ZKH GESTUURD VANWEGE VOOR WEEËN MAAR WERD WEER NAAR HUIS GESTUURD.

IK HEB ZELF OM KEIZERSNEDE MOETEN VRAGEN, OP NATUURLIJKE MANIER HAD HET FATAAL KUNNEN ZIJN.

Bijlage 4b Overzicht van uitspraken van vrouwen die niet tevreden waren met de plaats van de bevalling (N=4, 1 ontbrekende waarde)

DOOR HUN OVERLEG DUURDE DE PERSWEEEN ZEKER ANDERHALF UUR. BABY HEEFT KOUD AAN BEADEMING GELEGEN ADEMDE NIET!

WILDE THUIS BEVALLEN EN DE MANIER WAAROP ALLES GING IN HET ZKH BEN IK ONTEVREDEN

OUD ZIEKENHUIS, ZEER VEROUDERDE KAMERS, WEL ERG AARDIG PERSONEEL

ONRUST OVERGELEVERD AAN REGELS, GEEN EENDUIDIGE COMMUNICATIE, SLECHTE INFO OVER BORSTVOEDING.
